

MAGYAR KIRÁLYI CSENDŐR BAJTÁRSI KÖZÖSSÉG

mint a volt Magyar Királyi Csendőrség
(szellemi) jogutódjának
ismertetése

a MAGYARSÁGTUDAT LEXIKON részére.

Összeállította:

Dr. Kiss Gyula

Calgary, 1984 július 31-én

.....⁵⁰..... oldalon.

ARANYVONAT

A belügyminiszter 1944 december 7-én kelt 585,278/1944-VII. számú rendeletével csendőr oltalmi őrséget vezényelt a Nemzeti Bank hordozható anyagának biztosítására. E rendelkezés alapján a tábori rendészet főnöke december 8-án kelt parancsával Deme Lajos csendőr százados parancsnoksága alatt a törzsszakaszt Veszprémbe utbaindította. Itt ~~az őrség~~ ^{az őrséget} miután Tóth Ernő alez.

47 42 főre egészítette ki ~~az őrséget~~, az jelentkezett szolgálattételre a Nemzeti Bank fiókintézeténél Jankovics László vezérigazgatónál.

Az "aranyvonat" ekkor már berakodva, utrakészen állott. A vonaton 25 kg-os darabokban, lezárt ládákban volt a magyar pénz teljes fedezete háromszázhatvanöt métermázsa szinarany. A vonaton volt még két Corvina, a platinából készült kétméter nagyságu hosszmérték magyar mintája, milliókat érő bélyeggyűjtemény, külföldi valuta és papírpénz is.

Az 50 vagonból álló szállítmány december 10-én indult el és 1945 január 25-én érkezett meg Karintia és Felsőausztria határán lévő Spittal am Pyhrn-be, hol az anyagot a bencés kolostor kriptáiban helyezték el.

(főből álló csendőr őrség)
Deme szds. őrutasítása alapján } őrizte éjjel nappal a Nemzeti Bank anyagát. Az őrség ellátásáról a bank gondoskodott.

1945 májusában a megszálló amerikai csapatok parancsnoka Gen.G.S. Patton, Jr., tbk. a csendőr őrséget elismerte és megerősítette. Juniában, felső amerikai katonai hatóság rendeletére az aranykészletet Frankfurt am Main-ba szállították át. Az oltalmi őrség amerikai utasításra Spittal am Pyhrn-ben a személy és vagyonbiztonság fönntartására szolgálatban maradt. Az őrségnek Quandt Richard vezérigazgató, vagyongondnok mondott elismerő köszönetet és a szolgálatból elbocsátotta 1945 augusztus 21-én.

A 365 mm. szinarany pénzfedezetet, valamint az azzal együttörzött állami értékeket 1946 késő őszén az amerikaiak hiánytalanul átadták a budapesti kormánynak.

A Nemzeti Bank által kiszállított arany a magyar nemzet tulajdona volt és semmiféle kapcsolatban nem volt az un."zsidó-arannyal". Ez utóbbit a dr.Toldy Árpád ezds. parancsnoksága alatt lévő őrség szállította ki Brennbergbányáról Ausztriába és azt ott átadta az amerikai katonai hatóságnak.

Forrásmunkák:

Deme Lajos: A Magyar Nemzeti Bank csendőrkülönítménye.

Bajtársi Levél XXX.évf.1977/1.szám

Dr.Rektor Béla: A m. kir. Csendőrőrség oknyomozó története.

Cleveland, 1980.Árpád Könyvkiadó Vállalat.

JUL 27 1984

BAJTÁRSI LEVÉL

a Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösség / MKCsBK / hivatalos lapja, félévenként megjelenő központi tájékoztató körlevele.

Kiadóhivatal: Veterans' Association
712-54th Avenue, S.W.,
Calgary, Alberta, Canada.
T2V OE1

Alapították a II. Világháború után nyugaton szétszóródott és menekült volt csendőrök az egymásközötti összeköttetés fönntartására és a rászorulókat megsegítésére, Graz-ban /Stájerország, Ausztria/ 1947 június 21-én.

A Graz-i Magyar Csendőr Bajtársi Asztaltársaság,
49 Geidorfgürtel, Ungarische Barak, Graz, Austria.

Elnök : v.Karsay Jenő alez.,

Alapító szerkesztő, levelező és ügyvezető:

Jegenyés Pál főtörm.

Pénztári ellenőrök: Kiss Mihály őrm. és

Bánfai József 1.cső.szakv.

Tagok : Rétháti István főtörm., Nász István törm.,

Eszes Ferenc, Körmendi János őrm-ek,

dr.Béldy Béla író.

Laptulajdonos: Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösség központja.
Calgary, Alberta, Kanada.

Szerkesztői : 1947 - 1951 öt évig Jegenyés Pál főtörm.
1951 - 1964 tizennégy évig v.Karsay Jenő alez.
1964 - 1975 tizenkét évig v.Szathmáry Károly CM,
1975 - 1981 hét évig dr.Kiss Gyula
1982 - 1983 két évig v.Baranchi Tamáska Endre.
1984 - Domokos Sándor.

Nyelve : Magyar.

Átlagos terjedelme :

1947	-	1951	4-8 oldal, iv formában, sokszorosítva
1951	-	1964	10 oldal, " - " -"
1964	-	1975	32-100 oldal könyvalaku füzet formában, nyomtatva. képekkel.*
1975	-	1981	80-150 oldal -"- -"-*
1982	-	1983	8-16 oldal, iv formában, sokszorosítva.
1983	-		24 - 48 oldal, iv formában sokszorosítva.

*Illusztrálása: A cikkekhez tartozó arc- csoport- tájképek nyomdai uton sokszorosítva.

Irányzata : A magyar nemzet történelmi államiságán alapuló önálló és független Magyarország emigrációs szószólója.

Tartalma rendszeresen : Tanulmányok, szakcikkek, elbeszélések, beszédek, versek. Beszámolók a közösségi, az emigrációs életből és a kapcsolatos magyar társadalmi eseményekről.

Személyi hírek, könyvszemle, közérdekű levelek, válaszok, értesítések.

Pénzküldemények nyugtázása.

Megjelenik évente kétszer, április 30-án és október 31-én.

Forgalomba kerül a csoportok útján, az előfizetők részére: Ausztráliában, New Zealandban, Nyugateurópában, Észak- és Délamerikában.

Eddig elért legnagyobb példányszáma: 1969-1974-ig ezer példány.

JUL 27 1984

nemes csikszentimrei, az államtudományok doktora, volt m.kir. csendőrőrnagy, a Kormányzói Dicsérő Elismerés/katonai/, a Nemzetvédelmi Kereszt valamint több emlékérem tulajdonosa.

Alapítótagja és volt elnöke a Magyar Csendőrök Családi Közösségének és volt csoportvezetője a Magyar Harcosok Bajtársi Közösségének /MHBK/. Alapítótagja az Amerikai Erdélyi Szövetségnek és az Erdélyi Bizottságnak, az utóbbinak 18 éve alelnöke.

Szakiró, emigrációs közéleti vezető.

Született Csiksomlyón /Csik vm./ 1904 december 2-án. 1922-ben érettségizett a szegedi állami gimnáziumban, majd önként bevonult katonai szolgálatra az m.kir."Horthy Miklós 9.gy.ezredhez, Szegedre. Egyetemi tanulmányait ugyancsak Szegeden végezte, 1927-ben államtudományi doktor.

1930 március 30-án a m.kir. Vámőrtisztképző tanfolyam elvégzése után hivatásos honvéd hadnaggyá avatták. Még ez évben belépett a m. kir. Csendőrség kötelékébe.

1934-ben Budapesten a m.kir. "Toldi Miklós" sporttanár és vivómesterképző intézetben az évvégi vizsgák alkalmával egy katonai sporttárgyu dolgozattal 2. díjat nyert. Vezénylése előtt a Csendőrség felügyelőjétől kapott rendeletre készülnie kellett a Hadiakadémia felvételi vizsgájára. Ez lett volna az első eset a Csendőrség történetében, mikor csendőrtiszt elvégezte a Hadiakadémiát. A honvédelmi miniszter ^{azonban} vezényléséhez ragaszkodott. Segédtszti és különféle parancsnoki beosztások után a honvédelmi miniszterium 20. /csendőrségi/ osztályához helyezték át előadótisztnek 1943-ban.

1945-ben a miniszteriumi osztályokkal Pfarrkirchen környékére települt át. 1948-ban Passau-Waldwerkeben Mátéffy István ezds-sel megalakították az MKCsBK csoportot. 1950-ben Göbbingen-ben az IRO alkalmazásába került, honnan összeköttetést tartott fön a kormányzóval, Folkusházy Lajos altbgy. az MKCsBK vezetőjével és v.Farkas Ferenc vezds-sel.

1950-ban a volt csendőrök IRD utján való kivándoroltatása érdekében Olchváry-Milvius Attila vör-gy-gyal együtt beadványt készített az amerikai katonai hatóságokhoz. Tanulmányukat az FBI igazgatója J.E.Hoover elfogadta, ami nemcsak a kivándorlás biztosítását jelentette, hanem a Testület igazolását is.

1952-ben kivándorolt az USA-ba és Clevelandben/ Ohio/ telepedett le.

Nagyobb tanulmányai, előadások:

Tervek, tervezetek a volt m.kir.Csendőrség igazolása és visszaállítására.Bajtársi Levél 1980/2.szám.Calgary, Alberta,Kanada.

Hungary, thousand years in the defense of the West. Hungarian Freedomfighters Federation kiadása 1958-ban.

Előadás Fatimáról.Cleveland, Kossányi rádió, 1980-ban.

A kereszt és kard szolgálatában.Előadás az MHBK-ban 1954-ben.

Választon Nyugat és Kelet között. Szabadegyetem, 1978.

Előszó dr.Deme Károly orvosőrnagy naplójához. 1983.

Ujságcikkek:

Husz éve történt. Cikksorozat a Katolikus Magyarok Vasárnapjában. Youngstown, Ohio, USA., 1964-ben.

Megemlékezés v.Horthy István haláláról. Cikksorozat a Magyar Élet-ben. Toronto, Ont., Kanada. 1983-ban.

Megemlékezés néhai Márton Áron Erdély püspökéről. Székely nép. 1980.

Megemlékezés néhai Sirchich Lászlóról a Csehszlovákiai Magyarok Nemzeti Bizottmányának elnökéről és dr.Lőte Pálról, az Erdélyi Bizottság elnökéről.

Ünnepi beszédek, köszöntők, bucsuztatók.

Ünnepi beszéd több alkalommal az MHBK Hősöknap-i megemlékezéseiben.

Az Egyesült Magyar Egyletek "Március 15"-iki ünnepségén Kossuth Lajosról.

A Vitézi Rend Miklósnap-i ünnepi ebédjén emlékbeszéd nagybányai vitéz Horthy Miklósról.

A tűzér bajtársak Szent Borbála vacsoráján,
a Ludovikás találkozón,
a MCsCsK Csenedőrnapi vacsoráján,

Több éven át Hősöknap-i megemlékezés a Krasznai Rádión,
A m.kir. Csenedőrség Hősei és Mártírjai emlékére állított emléktábla felavató beszéde. Elhelyezve Youngstown-ban a Ferencesek kegytemploma falában 1981 szeptember 13-án,

Mindszenty emlékbeszéd a Mindszenty Bizottság felkérésére 1976 és 1984-ben.

Bevezető előadás a Szabadegyetemen gr.Wass Albert előadásához 1983-ban.

(BARANCHI) TAMÁSKA ENDRE ZOLTÁN

(nemes) a Szalók nemzetségből, vitéz, m.kir. csendőrszázados, tb. Vitézi székkapitány, nyolc lovagrend, több művész és bajtársi egyesület, az Árpád Akadémia, az Európai Frontharcos Szövetség rendes tagja / vezetőségi tagja, 1974-1983-ig a Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösség vezetője, cserkészcsapatfőtiszt, számos kitüntetés, rendjel tulajdonosa /Sarasota, FLA.,USA/

Festő és szobrászművész, író, heraldikus és genealogus.

1913 május 30-án született Nyiregyházán. A debreceni m.kir. gróf Tisza István tudományegyetem jogi és államtudományi egyetem jogi és államtudományi karán végbizonyítványt nyert.

Katonai szolgálata után a Csendőrség kötelékébe lépett. A Ludovika Akadémia és a csendőrtiszti tanfolyam elvégzése után 1940-ben csendőrhadnaggyá avatták. 1941-ben és 1944-45-ben hadibeosztásban, 1945-50-ig szovjetorosz hadifogságban, 1950-55-ig Magyarországon kommunista börtönben és kényszermunkatáborban. 1956-ban a Nemzetőrség tagja.

1957-ben vándorolt ki az USA-ba, hol három évig ösztöndíjas művészeti tanulmányokat folytatott. Emigrációs és társadalmi téren kiváló munkát végzett. A pittsburghi Magyarországban, a Bajtársi Levélben, a Hadak Utjában elbeszéléseket, tudományos szakcikkeket írt, művészeti előadásokat tartott. Az MKCsBK Vezetői Bajtársi Levél szerkesztő-kiadója volt 1982-83-ban. Több címertani szakmunka szerzője.

Mint képzőművész több mint 350 bronz portraitt készített, kiállításokon vett részt és számos díjat nyert. Két díjnyertes aquarellje a sárospataki Rákóczi Vármúzeum galériájában van kiállítva.

Fontosabb domborművei:

Freedom Award az 1956-os szabadságharc 10. évfordulójára. Bronz.

Jubileumi Emlékérem a Magyar Harcosok Bajtársi Közössége alapításának 20. évfordulójára. Ezüst és bronz.

Jubileumi Emlékérem a Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösség fennállása 25. évfordulójára. Bronz.

Jubiliumi Diszérem a Magyar Királyi Csendőrség alapítása 100. évfordulójára. Ezüst.

A m.kir. Csendőrség hősi és vértanuhalált tagjainak emléktáblája. 1981. Bronz. Youngstown, OH.,USA.

Mindszenty biboros arcképe. Szent Illés templom, Munhall, PA., USA. Bronz.

Magyar protestáns gályarabok domborműves emléktáblája. Ligonier, PA.,USA. a Bethlen Otthon falán.

JUL 27 1984

CSENDŐRNAP

A m. kir. Csendőrség alapításáról szóló 1881.évi III. t.c. királyi szentesítése február 14-én történt meg. Ezt a napot v.Szinay Béla altbgy., a Csendőrség felügyelőjének javaslatára, a Testületnek a közbiztonság terén 50 éven át elért eredményei elismerésére 1932 december 30-án a Kormányzó Csendőrnappá nyilvánította.

Ez a nap a volt m. kir. Csendőrség részére katonai szünnap volt.

1933-tól kezdve a csendőrök állomáshelyeiken istentiszteleteken vettek részt, majd közös diszebed következett. Itt megemlékeztek a Csendőrség multjáról, a közbiztonsági szolgálatban, valamint az ország határainak védelmében elesett bajtársakról.

Nagyobb csendőr állomáshelyeken ünnepélyt rendeztek, ahol a katonai parancsnokságok, polgári hatóságok és az egyházak is képviseltették magukat. Az ünnepélyre meghívták a nyugdíjas csendőrbajtársakat is.

Az első Csendőrnaptól a Testület feloszlataásáig február 14-én a budai vár diszőrségét, az Udvarlaki őrséget a Kormányzó kérésére mindig a Csendőrség adta. A csendőrőrségváltás a testőrök festői felvonulásával együtt a katonai kiképzés és a békepompá kivételesen megkapó teljesítménye volt.

Forrásmunka: Dr.Rektor Béla: A m.kir. Csendőrség Oknyomozó története. Cleveland, 1980. Árpád Könyvkiadó Vállalat.

JUL 27 1984

CSENDŐRÖK A NYUGATI ZÓNÁKBAN - KIVÁNDORLÁS

A magyar és német kormányok közötti megegyezés értelmében a harctéri helyzet alakulásának megfelelően már 1944-ben, még kellő időben megkezdődött a katonai /honvéd, csendőr/ személyi és anyagi, valamint a polgári személyi és anyagi kitelepítés Németországba.

A csendőrkerületek csoportjait és a hozzátartozókat a Felső-Ausztria-i Linz város térségébe irányították. Az ide országos járművekkel, vasuti szállítással beérkező csoportokat a Traunfall-i erdőben és környékén telepítették le Zámory Árpád ezds. pság-a alatt.

Másik csendőr-csoportot, mely a felügyelőséget, miniszteri osztályok és a központi alakulatok törzseit foglalta magába, a Griesbach-i járásban, Pfarrkirchen körzetében, Bajorországban telepítették le.

A háboru befejeztével Németország és Ausztria a négy győztes nagyhatalom megszállása alá került. 1945 őszén a három nyugati zónában kb. 6-8,000 magyar csendőr maradt, akik egyrészt elkerülték a helyenkint erőszakos hazaszállítást, másrészt a hazulról kiszivárgó hírek hatására mondtak le a hazatérésről. Ezeknek a száma a hazulról menekülőkkel egyre növekedett.

Elhelyezésük magánházaknál, üresen álló vagy felhagyott középületekben /pl.régi iskolában/, valamint menekült un. DR /displaced persons/ táborokban történt. A csendőrök több esetben résztvettek a táborok közigazgatásában. Sokan inkább a lakosság körében vállaltak munkát, hogy megélhetésüket és továbbjutásukat biztosítsák. Közben keresték hozzátartozóikat, csoportokat szerveztek, s a "Bajtársi Levél" révén fölvtették egymással a kapcsolatot.

Az angol zónában.

Az ausztriai angol zónát, Graz-ot és környékét csak egy keskeny orosz megszállott terület / az un.Burgenland/ választotta el Magyarországtól. A magyar menekültek ezen keresztül érték el legkönnyebben a nyugati zónákat, ahol már nem üldözték őket, ahol tájékoztatást és segítséget kaphattak a továbbjutáshoz.

Az utolsó harcoló magyar alakulat, a Szent László hadosztály és az oda besorolt kaposvári csendőrzászlóalj május 8-án tette le a fegyvert az angolok előtt, akik együttartották őket. Később utbiztosítási, utrendészeti és jugoszláv partizánelhárítási feladatokat adtak nekik. Majd a csendőrtiszteket, valamint a haza nem szállított legénységi állományu egyéneket a Kapfenberg-i, a Weissenstein-i és környéki táborokban helyezték el.

Graz-ban, 1947 június 21-én Jegenyés Pál csendőrfőtörzsőrmester és hat thtts társa a menekült csendőrök megsegítésére megalapították a Magyar Csendőr Bajtársi Asztaltársaságot, mely 1948-tól a "Bajtársi Levél" útján irányító központja lett a csendőr-csoportoknak, majd 1949-ben alapítója a Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösségnek.

Uj élet kezdésére először magányos férfiak és nők részére nyitott alkalom az European Voluntary Workers/ önkéntes munkaszolgálat/ mozgalom keretében bánya, gazdasági, gyári illetve háztartási munkára három évi kötelező munkaszerződéssel. 1948-49-ben számos csendőr érkezett Nagybritanniába, részben ideiglenes tartózkodásra, részben a letételepedés gondolatával. Ezek szétszórtan, kisebb csoportokban helyezkedtek el London, Reading, Nottingham, Bradford környé-

kén. Nyilvántartásukat v. Bogyay Kamill alez., Berlányi Zsigmond és v. Szilassy László ezredesek végezték. A központtal és a "Bajtársi Levél"-lel tartották az összeköttetést. A három év letelte után sokan továbbvándoroltak Kanadába, Ausztráliába, többen Londonba és környékeire költöztek. Itt 1952-től kezdve már rendszeresen megtartják a Szt. István napot és a Csendőrnapot is.

1953-ban jobbára csendőrökből álló kis csoport megalakította az Angliai R. Kath. Magyar Egyletet. Kovács Ferenc főtörm. és mások odaadó munkájával és gyűjtésével 1955-ben házat vásároltak, amelyből átalakítások után megszületett a MINDSZENTY OTTHON. Itt rendezték meg 1981-ben a Csendőrség alapításának 100. évfordulóján emlékünnepélyüket a helyi csoportvezető Szekeres Pál g.szds. irányításával. Az ünnepélyen a helyi magyar egyházak, egyesületek és bajtársi közösségek is képviseltették magukat.

Németországban, Hildesheim mellett esett angol fogságba a galántai III. csendőrzászlóalj ujonc legénységével Kultsár Lajos alez. pság-a alatt. Ez a zlj. még 1945 februárjában érkezett kiképzés és felszerelés végett, amire azonban már nem került sor. A legénységet kérésükre az angolok hazaszállították, a tiszteket és a thtts-eket azonban továbbra is ellátták és egy részüket 1947 nyaráig őrszolgálatra igénybevették. Leszerelésük után az Osterode/Harz-i "Bornemouth DP táborban telepítették le őket és kivándorlásukat elősegítették. Közben erős csendőr-csoport működött és tartotta meg a Csendőrnapot v. Megay László, majd Máthé Ferenc őrgy-ok vezetésével.

A francia zónában.

Ausztria francia zónájában a francia megszálló hadsereg is állított föl őralakulatokat a Rum bei Innsbruck tiroli, volt német katonai táborban. Az őrszázad tagjai francia katonai egyenruhát, fegyvert, ellátást kaptak és kiegészítő katonai szolgálatokat teljesítettek, mütárgyakat őriztek. Ide előszeretettel vettek föl csendőrtiszteket és thtts-eket. A békeszerződés aláírása után ezeket leszerelték és kivándorlásukat és Franciaországban való elhelyezkedésüket elősegítették. 1949-1951-ig Tálós László főtörm. szervezte meg a csendőr csoportokat Buhl, Mulhose, Tropez, Párizs, Thionville és Forbach városokban. Akkori létszámuk 57 csendőrt tett ki.

1952-ben Tóth József törm. volt az MKCsBK területvezető. Még ebben az évben zászlót szenteltek Thionville-ben. Zászlóanya Máthé János őrm. felesége volt, aki a zászlót himezte és készítette. A csoportok rendszeresen támogatták az MKCsBK Segélyalapot és a "Bajtársi Levelet" is. Máthé Jenő és Bata József őrm-ek résztvettek Párizsban a tanulmányi versenyen magyar tárgyú dolgozataikkal. Levelező munkatársai lettek a "Bajtársi Levél"-nek.

A kivándorlások és elhalálozások miatt létszámuk lecsökkent. Tóth törm. és munkatársai továbbra is együttműködtek az MHBK-val, a Magyar Szabadságharcos Szövetséggel, továbbá a "vasfüggöny" mögötti rabnemzetek 15 csoportot magába foglaló szervezetével. 1981-ben a Csendőrség alapításának 100. évfordulóján hat csendőr rendezte meg Párizsban az emlékünnepélyt és a

80 fős társasvacsorát , melyen résztvettek a helyi polgári és katonai hatóság, az egyházak és a bajtársi egyesületek képviselői. a Magyar Katolikus Misszió helyiségeiben 1981. február 14-én. Közel 200 fő vett részt a másnapi ünnepi szentmisén, melyet két pap mellett Ft.Kovács István - Kovács János őrm. fia - mutatott be.

Az amerikai zónában.

1945 május 6-án Felsőausztriát megszállták az US alakulatok. Zámory Árpád ezds. helyzetjelentésére az amerikai katonai hatóság a Traunfall-i csendőrtábor szervezetét meghagyta és a katonailag és gazdaságilag fontos épületek és műtárgyak őrzésére csendőrőrsöket és különítményeket állítottak föl.

A téli idő beálltával azonban a rögtönzött szállások nem feleltek meg a követelményeknek. 1945 szeptemberében megkezdődtek a hazaszállítások a Gmunden-i állomásra. Gyűjtőállomás volt a Pocking-tábor. A szerelvényeket amerikai őrség kísérte a magyar határállomásra. A szállítások egy hónapig tartottak, melyek elől többen az öngyilkosságban találtak menedéket. Végül is októberben az Emberi Jogok Ligájának elnöke, Mrs.Eleanor Roosevelttel közbenjárására azokat beszüntették. A hazátlaná vált csendőrök legnagyobb részét a Nemzetközi Menekültügyi Szervezet /IRO/ táboraiba költöztették át és a Traunfall-i tábor október végén véglegesen föloszlott.

A Passau-Waldwerke-i /Németország/ táborban élő csendőrök 1947-ben Mátéffy István ezds. vezetése alatt már rendszeresen tartottak összejöveteleket és megemlékeztek a Csendőrnapról. Többen jelen voltak 1947 Szent István napján Altöttingben/Bajorország/ tartott zarándoklaton, melyen 12,000 üldözött, hazátlan magyar vett részt. Itt ültek össze az 1939-ben törvényesen választott utolsó magyar országgyűlés tagjai és alakítottak egyidőre un. exilkormányt. Miniszterelnökül választották v.Kisbarnaki Farkas Ferenc vezds-t. Ezen ellenkormány feladata lett volna az egyetemes magyar érdekek képviselése alkotmányunk jogfolytonosságának megállapítása mellett.

A Csendőrség szétszóródott tagjainak összefogására 1949 Szent István napján a Passau-Waldwerke-i csoport felhívást bocsátott ki a környékbeli csendőrök részére csatlakozásukra és a testületi szellem megtartására. Felhívja figyelmüket, hogy vigyék magukkal a Bajtársi Levél -et, s kivándorlásukkor adják meg címeiket. A felhívást aláírták Mátéffy István ezds., dr.Balló István őrgy., Kiss Sándor és Oláh Pál főtörm-ek.

1956 július 28-29-én a németországi csoportok a Bauschlott-i magyar iskolában a frankfurti csoport rendezésében találkozót tartottak, hol a Központi Bajtársi Segítőalap és a Bajtársi Levél támogatását beszélték meg. Elnökölt Folkusházy Lajos ny.á. altbgy., MKCsBK központi vezetője. (volt felügyelőnk)

Kivándorlás.

Az un. hidegháboru, Berlin blokádja és az 1948-as német pénzreform, valamint az új élet alapításának szükségessége a csendőrök érdeklődését a kivándorlás felé irányította.

A nős és családos bajtársak előtt leghamarább a délamerikai államok nyitották meg kapuikat. Az ARGENTINA-i Buenos Aires-be 1948-49-ben 21 bajtárs érkezett meg, kiket Kulifay László fhdgy. keresett föl és szervezte meg a csoportot. Vezető lett Pintér Aladár ezds. Az évek folyamán a csoport több tagjának sikerült bajtársi kapcsolatot kiépíteni az argentin csendőrség felé. Együttműködnek az MHBK, valamint a Magyar Szabadságharcos Szövetség helyi csoportjaival. Rendszeresen részt vesznek a Hungária Magyar Egylet összejövetelein és támogatják a magyar művészi és kulturális megmozdulásokat. A Csendőrség alapításának 100. évfordulóján szentmisét mondtak a magyar egyházak templomaiban. A Közösség jókivánságait Kulifay László fhdgy. fejezte ki v.Vattay Ferenc ezds. az MKCsBK volt központi vezetőjének.

A BRAZILIA-i Sao Paulóban szintén 1948-tól ugyancsak erős csendőr csoport telepedett le v.Király Gyula ezds. vezetéével. Összejöveteleiket a Magyar Segélyegylet helyiségeiben tartották, melynek elnöke Csernik János - régi bevándorló - készségesen segítette a csendőröket a kezdet nehézségeiben. 1981-ben, a 100. évforduló alkalmával v.Végyvári Müller Antal őrm. csoportvezetővel az élen ünnepélyt rendeztek, hol v.Almay Béla vk.ezds. tiszteletbeli csendőr emlékezett meg őszinte elismeréssel a Testületről a magyar egyházak, bajtársi egyesületek képviselőinek részvételével. Ünnepélyes szentmise bemutatása alkalmával kötötték föl a csoport kimentett csendőr zászlójára a jubileumi zászlószalagot.

A tengeren túli országok közül ugyancsak az elsők között fogadta be AUSZTRÁLIA a volt csendőröket. Először a nőtleneket, majd a nős és családosakat szerződtették. A föltétel két éves kötelező testi munka volt. 1949 áprilisában az elsők között érkezett meg Melbourne-be/Victoria/ Antalffy Pál őrgy., aki kapcsolatot keresett a később érkezett csendőrökkel, segítette őket, s tanácsokkal ellátta. Ő tartotta az összeköttetést a központtal, a Bajtársi levéllel. 1977-ben jelentős anyagi támogatással a Bajtársi Levél nyomdai uton való képes kiadását tette lehetővé. /3,105.60 Cdn dollár.

Közösségi, kulturális sikon tevékeny, a magyar egyházakkal, az MHBK-val, hazafias emigráns egyesületekkel együttműködő erős csoportok alakultak: Sydney /New South Wales/, Mátéffy István ezds. 1950, Melbourne /Victoria/ Antalffy Pál őrgy., 1949, Adelaide /South Australia/ Nemesmonostory Jenő ezds., 1950, Perth /Western Australia/ v.Szombathy Lajos János zls., 1949 - vezetésével.

A csoportok szép bajtársi élete közel hozta a nem csendőr barátokat, akik mint pártoló tagok csatlakoztak, s tiszteletbeli csendőrök lettek. A testvér bajtársi egyesületekkel együtt tartják meg nemzeti ünnepeinket és a Csendőrnapot. Segítik a magyar könyvkiadást, a három évenkénti Magyar Találkozót és más egyetemes magyar célkitűzéseket.

Csoportvezetők Sydneyben dr.v.Jani István szds., Melbourneban dr.Szentandrassy Elek szds., Adelaide-ben Utczás Mihály szds.

Az AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK-ba való kivándorlást sokáig késleltette az a tiltó rendelkezés, amit az amerikai hatóságok Németországban csak 1949 őszén kaptak meg. A rendelkezés, a magyarkatonaviseltekre, csendőrökre, vitézekre, sőt leventékre is vonatkozott. Ez a rendelkezés azt jelentette, hogy ezek DP statusát nem ismerik el és elvesztik az IRO költségén való kivándorlás kedvezményét. Ez a kivételezés, nem kétséges, hogy a háborus propaganda eredménye, sürgős intézkedést kívánt.

1950 április hónapban^a Deggendorfban /Bajorország/ lakó Olchváry-Milvius Attila vezérőrnagy, aki a II.Világháboruban a Csendőrségtől származó tábournokok közül az egyetlen volt, aki mint 2.hadsereg táborigi rendészeti főnöke hadibeosztásban szolgált és az ugyancsak Bajorországban /Karpfham községben/ lakó dr.Balló István őrgy. a kivándorlási tilalom feloldása tárgyában ~~egy beadványt~~ egy beadványt adtak be az amerikai hatóságokhoz.

Ebben a memorandumban megírták a Csendőrség alapítását, szolgálatát, hatáskörét és a háboru alatti magatartását, s azt angol nyelvre fordítva beadták a US hatóságokhoz. A tilalom feloldása érdekében ugyancsak lépéseket tettek egyes amerikai magyar szervezetek, s a München-i Magyar Iroda is. Néhány hónap telt el és a tiltó rendelkezést hatályon kívül helyezték. A beadványra kapott és Mr. John Edgar Hoover az F.B.I. volt főnöke aláírásával ellátott okirat a torontoi MKCsBK Muzeum ~~hírtékében van~~ tulajdonában van.

1951-52-ben tömegesen indult meg a kivándorlás Az Egyesült Államokba. A csendőrök különösen az alábbi városokban alakítottak erős csoportokat: New York/N.Y./, Pittsburgh /Pa./, Buffalo /N.Y./, Milwaukee /Wisc./, New Brunswick/N.J./, Cleveland/OH./, San Francisco és Pasadena /CAL./.1955-ben v.Ággy-Asbóth Zoltán ezds. felhívást tett közzé a "Bajtársi Levél"-ben Segélvező Bizottság felállítására Célja, hogy a rászorulók, csendőr gyermekek és a "Bajtársi Levél" rendszeres támogatást kapjanak. Ebből lett a következő évben a Központi Segélyalap a "Bajtársi Levél" kezelésében. A támogatásban évről évre előljárt a New Bruswick-i csoport, mely társasvacsorával egybekötött hagyományos Csendőrnapi összejövetele jövedelméből rendszeresen juttatott a helyi magyar egyházaknak és iskolának is. Csoportvezető 1955 óta Horváth Sándor zls.

A Cleveland-i csoport nemcsak létszámban, de tevékenységben is hamarosan az élvonalba került. Az egyik legnagyobb amerikai város magyar közönsége lelkes támogatásával bebiztosította összejöveteleik erkölcsi és anyagi sikerét. 1958-ban mint jótékonycélu társadalmi egyesület MAGYAR CSENDŐRÖK CSALÁDI KÖZÖSSÉGE néven állami működési engedélyt kapott. A Közösség célja a bajtársi Segélyezés és a Csendőrség elleni rágalmak megcáfolása. Első elnöke volt v.Borgóy János őrgy. Utána Pék Pál fhdgy., majd négy éven át dr.Balló István őrgy. volt a csoport elnöke.1952 óta megtartották a Csendőrnapot, "Pöttyös bál"-at,irodalmi, szini és rádióelőadást, nyári pikniket rendeztek és évvégi Szilveszter-i báljukon köszöntötte föl a Cleveland-i magyarság az Ujesztendőt. Az évről évre megismétlődő siker bebiztosította széleskörű jótékonyági programjukat.Elnök 1969 óta Molnár István szds., kinek főérdeme, hogy az MKCsBK-val szoros bajtársi kapcsolatot épített ki. Fáradhatatlan munkájával nemcsak bajtársai szeretetét, hanem a Cleveland-i magyarság elismerését is kiérdemelte.Munkájában hűségesen segítették Madarász Ernő g.szds.,Prókay János alhdgy.,v.Kemes László, Kondor József, néhai Nagy János,

Pataki Sándor és néhai Gaál Mihály őrm.

1961-ben nyomtatott formában, képekkel kiadták az "Egyesületi Értesítőt", mely 14 éven át hozott csendőr és szakcikket, valamint Wass Albert, Fűry Lajos és más emigrációs írók írásait. v. Marssó Lőrinc ezds. főszerkesztő betegsége miatt a lap 1975-ben végleg megszűnt.

Kiemelkedő irodalmi munkásságot fejtett ki az emigrációban v. Nagy Lajos főtörm./Northfield, OH./, a Bajtársi Levél levelező munkatársa.

Elbeszélései, novellái és regényeiben őpk. apja emlékein kívül a Csendőrség ujjászervezése idején és a II. Világháboruban szerzett saját élményeit írja meg. A természet szépségének gazdagságát, bajtársai emberi jellemzését összefogó írásai és az események történeti rögzítése méltó emléket állítanak a magyar csendőr érzésvilága, nemzethűsége és halálig tartó kötelességteljesítésének.

Bajtársi kapcsolatban az MKCsBK-val együttműködnek az MHBK-val és a hazafias magyar egyesületekkel. A helybeli csucsszerveként működő Clevelandi Egyesült Magyar Egyletek elnöke v. Kemes László csendőr bs.

(nagy közönség részvételével kegyeletos)
1981 szeptember 13-án ünnepség keretében helyezték el a Youngstown-i Ferencesek kegytemplomának falába az MKCsBK bronz Jubileumi Emléktábláját a Csendőrség alapításának 100. évfordulóján. Ünnepi beszédet mondott dr. Balló István őrgy., az MCsCsK volt vezetője.

1949-50-ben indult meg a kivándorlás KANADÁ-ba.

Eleinte magányos, később családos csendőrök jöttek mezőgazdasági és bányamunkára egy éves munkaszerződéssel. Még a háboru előtt kivándorolt, letelepedett, jó anyagi körülmények között élő magyarok, és egyházak és egyesületek is /affidavit/ szerződés /affidavit/ útján előre biztosított munkát, majd megérkezésük után ellátták, alkalmazták és segítették a volt csendőröket.

1952-ben az alábbi helyeken már erős csoportok működtek: Ontario tartományban: Toronto, Hamilton, Delhi, Niagara-Falls, Port Colborne, Windsor, Quebec tartományban Montreal, s Albertában Calgary városokban. Megalakulásuk után a Bajtársi Levél is megérkezett, és a csoportok küldték hozzájárulásaikat az Európában maradt csendőröknek a Központ Segélyalap útján. Külön küldtek adományokat a Szerkesztőségnek írógéj vásárlására.

1955 július 1-2-án Hamilton /Ont./ város mellett a kanadai csoportok v. Szathmáry Károly csoportvezető rendezésében 10 éves találkozó tartottak, melyen megjelentek a US csoportok hozzátartozóikkal közel 400 személy, köztük 120^{volt} csendőr. Az esti tábortüznél v. Marssó Lőrinc ezds. mondott beszédet. Másnap memorandumot szerkesztettek a nyugati hatalmak vezetőihez, és kérték őket, hogy az orosz csapatokat vonják ki Magyarországról és tartsanak szabad választásokat.

Ahogy az évek multak, megindult az egyesületi élet^{is}. A csendőrök tevékeny, sok esetben vezetőségi tagjai lettek a magyar egyházaknak, helyi egyesületeknek és kivették részüket saját csoportjuk közösségi élete mellett a helyi magyar társadalmi és kulturális életből is.

Pásztor Béla főtörm-t a Courtland-i csoport vezetőjét a Delhi Magyar Ház sok év óta tevékeny elnökét Kanada királynője II. Erzsébet uralkodásának 25. évfordulója alkalmából 1977-ben Ezüst Jubileumi Emlékéremmel tüntette ki.

Csoportvezetők Kanadában :

Ontario tartományban:

Toronto: Dr.Szalontai Sándor, Hamilton: Id. Seregélyes Márton
Courtland : Pásztor Béla Welland-Niagara Falls: Máté János.
Alberta tartományban: Quebec tartományban:
Calgary : Dr.Fabó Károly Montreal: Cserhalmi Ferenc.
British Columbia tartományban :
Victoria : v.Hangodi János.

Forrásmunkák:

Dr.Balló István : A m. kir. Csendőrség igazolása 1950-ben.
Kézirat. Cleveland, 1984.

Szathmáry Károly: Beszámoló a hamiltoni nagy csendőrtalálkozóról.
Bajtársi Levél VIII.évf.8.sz.levél. Driebergen.1955.aug. 15.
A németországi csendőrcsoportok találkozója Bauschlottban.
Bajtársi Levél IX.évf. 8-9 levél, 1956.IX.10.

Dr.Rektor Béla: A m. kir. Csendőrség oknyomozó története.
Cleveland, 1980. Árpád Könyvkiadó Vállalat.

JUL 27 1984

CSENDŐRÖK SZOVJET-OROSZ HADIFOGSÁGBAN

A legtöbb csendőr a magyarországi harcok alatt esett fogságba. Voltak azonban olyanok is, akiket a besugás juttatott a kommunisták kezére. Nagyobb a száma azoknak a csendőröknek, akik önként tértek haza, vagy kényszer-hazaszállítással érkeztek meg. Ezeket már a szűrőtáborokból kiemelték és a szolgálati helyükön is nyomoztak utánuk.

Az orosz fogságba került csendőröket szétszórták a Szovjet-Unió egész területére, s a legnehezebb munkákra alkalmazták őket. Így ólom-, vas-, szén-, kőbányákba, ut, csatornaépítéshez kerültek, vagy mésző, gipszörmlő malmokban dolgoztatták őket. A legnehezebb munkákat ők kapták meg. A nehéz munka és a gyenge élelmezés miatt az elhalálozások szaporodtak.

A szovjet-orosz hadifogság egyébként teljes bebörtönzést jelentett. Uzmány-ban 1945 őszén még a táboron belül is drótkerítésekkel elzárva tartották a csendőr, rendőr és határőröket.

A hadifoglyokat 1947-től kezdték hazaszállítani. A csendőröket azonban 5-6 évig is visszatartották. Voronyezsben összpontosították őket. A bizonytálanságra ítélt csendőröket a közös sors közelebb hozta egymáshoz és szoros bajtársi érzésadta közösségben éltek. A tiszték nagy része a légénységnek és a hozzájuk csatolt Hunyadi és Szt.László hadosztály fiataljainak rendszeres oktatási programot állított föl. Ezen belül voltak nyelvtanfolyamok, irodalmi és kulturelőadások is. Még nemzeti ünnepeinket is megtartották. A csendőrök ezekben a táborokban nagy többséggel példás magatartásukkal, önzetlenségükkel kiérdemelték a többség megbecsülését.

Mikor azután 6 év elteltével ők is indulhattak haza, otthon várta őket az ÁVO, a népbíróság, a börtön, vagy a kényszermunka-tábor, deportálás és minden esetben a rendőri felügyelet.

Nagy többségüknek az 1956-os forradalom nyújtott alkalmat arra, hogy szabad földre érkezve továbbfolytassák azt a becsületes építőmunkát a magyar név dicsőségére, melyet sem az orosz fogságban, sem az ÁVO börtöneiben nem szüntek meg élni és előmozdítani.

Forrásmunkák: Domokos Sándor: Megbűnhődte már e nép.

Winnipeg, Kanadai Magyar Ujság 1972.

Dr.Rektor Béla: A m. kir. Csendőrség oknyomozó története. Cleveland, 1980. Árpád Könyvkiadó vállalat.

JUL 27 1984

DOMOKOS SÁNDOR, nemes

született Szabadkán, 1921 július 14-én, volt m. kir. csendőrfőhadnagy, író, költő és szobrászművész, egyetemi szaktisztviselő /Winnipeg, Manitoba, Kanada/, az Ethnic Press Club tagja.

1939-ben érettségizett Sátoraljaujhelyen a piaristáknál. A Ludovika Akadémia elvégzése után 1942-ben m.kir. csendőrhadnaggyá avatták. Szobrászati munkái alapján a Zrinyi Kör örökös tagjává választották.

1944 őszén Aradtól Budapestig harctéri szolgálatot teljesített, majd Buda védelmében vett részt. Orosz hadifogságba került, ahonnan csak 1951-ben került haza. Rendőri felügyelet alá helyezték, azután kitelepítették. 1956-ig kőművesként dolgozott.

Amióta szabad földön él, az írást hivatásának tekinti. Gyűjteményes munkákban, folyóiratokban, hetilapokban számos írása jelent meg. A Kanadai Magyar Ujság 1969 és 1974 között négy regényét és számos elbeszélését közölte folytatásokban. Elbeszélései és versei megjelentek az MKCsBK Bajtársi Levélben.

Mint a Manitoba-i egyetem fogorvosi karának illusztrátora és klinikai fényképésze, "audio-visual technician"-je a Canadian Dental Journal és az American Dental Journal hasábjain angol nyelven szaktanulmányokat is közölt. Mint szobrászművész sikerrel vett részt alkotásaival kiállításokon.

1983 óta az MKCsBK Bajtársi Levél főszerkesztője.

Művei:

"Ego sum via". Szinmű. Kéziratban. 1965-ben bronz Árpád-érmét nyert.
Nincs ut vissza. Dráma. Kéziratban. 1966-ban arany Árpád-érmét nyert.
Gyertyaláng. Versek. Winnipeg, szerző, 1980. 100 oldal.
Uj világkép. Tanulmány. Kéziratban.
The exchange off ideas. Essay, Winnipeg, szerző. 1980. 90 oldal.

Tanulmányai:

Forradalom vagy szabadságharc? A IX. Mtk., 1970, 261-266 oldal.
A szabadság eszméje. A XVIII. Mtk., 1979, 205-210 oldal.
Öntudat és lelkeség. A XIX. Mtk. 1980. 145-151. oldal.

Regényei :

Vajk és Vazul /1969/. Kétk kö között /1970/. Sasok és keselyük /1971/, Mebűnhődte már e nép /1972/ címmel a Kanadai Magyar Ujság hasábjain folytatásokban jelentek meg.

Szobrai :

Szent György. Kb. 50 cm-es dombormű. 1960. Winnipeg, Marlborough Hotel.
A Szüzanya a Gyermekkel. Életnagyságu öntvény. 1960. Winnipeg, Marion Street.
Szent József, a munkás. Életnagyságu öntvény. 1960. Villa Maria Retreat House.
Magyar Szabadság. Szobor a Winnipeg-i International Centerben.
A csendőr. A m. kir. Csendőrség alapításának 100. évfordulójára készült mellszobor. 1980. Toronto, MKCsBK muzeum.

JUL 27 1984

FOLKUSHÁZY LAJOS, folkusfalvi, nemes

m. kir. ny.á. altábornagy, a m. kir. Csendőrség volt felügyelője, az MKCsBk volt központi vezetője.

1882-ben született, hivatásos katonatiszt, a várpalotai honvéd gyalogsági kiképzőtábor parancsnoki beosztásából került a m. kir. Csendőrség élére 1936 augusztus 1-én. A Testület szemléltető katonai előljárója volt 1938 május 1-ig.

A Csendőrség korszerűsítését tartotta legfontosabb feladatának. A lovas járőrök portyázás közben a lépést ügetés és vágással váltogathatták. Ő vezette be a közbiztonsági szolgálatba a kerékpárok használatát. Tervbe vette a Testület közjogi állásának tisztázását és a honvédelmi miniszter befolyásának megszüntetését.

1950 szeptember 15-én átvette az MKCsBK vezetését, melyet a m. kir. Csendőrség jogutódjának tekintett. Feladatául tűzte ki a Testület meggyalázott tekintélyének helyreállítását és a rászoruló bajtársak megsegítését.

1953 augusztus 15-én mint a Tábornoki Bizottság tagja aláírta a felhívást, melynek célja volt a MKCsBK továbbra is önálló állásának fönntartásával az emigrációs katonai egység megteremtése. 1955 június 1-én felállította a Vezetői Bizottságot. Fontos kérdésekben körlevelet intézett hozzájuk és kikérte véleményüket és csak ezek beérkezése után határozott. A Közösség vezetését 1960-ban átadta v. Király Gyula ezds-nek /Sao Paulo, Argentina/, aki már 1958 óta mint közigazgatásvezető működött.

A Testülethez való hűségét, gondoskodását az emigrációban is megtartotta. Rövid betegség után 1972 január 29-én meghalt Salzburgban /Ausztria/ 94 éves korában. Temetésén a bajtársak mellett az osztrák csendőrség és a hadsereg is képviseltették magukat. Egyenruhában temették el. Számos kitüntetés helyett az MKCsBK jelvényvel szíve felett indult utolsó utjára.

Forrásmunkák:

Bajtársi Levél, XXV. évf. 1-6 szám. 1972, Etobicoke.

Dr. Rektor Béla: A m. kir. Csendőrség oknyomozó története, 1980. Cleveland, Árpád Könyvkiadó vállalat.

Dr. Balló István : Tervek, tervezetek. Tanulmány.
Bajtársi Levél 1980 okt. 31., 1980/2. szám, 118 oldal.

JUL 27 1984

GRAZI MAGYAR CSENDŐR BAJTÁRSI ASZTALTÁRSASÁG

1945 Karácsonyán érkezett Graz-ba Jegenyés Pál volt m.kir. csendőrfőtörzsőrmester azzal a szándékkal, hogy hazatér. Tájékoztatás után tervéről lemondott és a városban kőmives munkát vállalt. Egy év múlva beköltözött a Geidergürtel-i volt hadifogolytáborba, a magyar barakba, ahol már 12 család lakott. Így nevét hamar megismerték és a hazulról menekülő csendőrök közül sokan felkeresték, kérték segítségét munka, vagy utbaigazítás végett. Ekkor állandóan jöttek magyar menekültek, akik legtöbbször minden nélkül, pusztá életüket mentették.

Ilyen állapotban érkezett meg 1947 nyarán 20 csendőr is száz meg száz magyar menekült között. Jegenyés Pál és társai már korábban is segítettek a bajtársakat élelemmel, ruhával, pénzzel és hogy ezt továbbra is megtehessék Bánfai József l.cső. szakv. javaslatára összefogtak. 1947 június 21-én megalakították a helybeli rendőrség engedélyével a Grázi Magyar Csendőr Bajtársi Asztaltársaságot. Alapítótagok voltak:

Jegenyés Pál és Rétháti István főtörm-ek, Nász István törm., Eszes Ferenc, Kiss Miklós, Körmendi János őrm-ek és Bánfai József l.cső.szakv. Ügyvezetőnek Jegenyés főtörm-t választották. Nevezettek az első kiadások fedezésére személyenkint 10 osztrák shillinget adtak össze. Egyidejűleg írógépen sokszorosított két oldalas felhívást bocsátottak ki, melyben bejelentették megalakulásukat, s támogatást kértek a bajtársaktól, hogy a rászorulókon segíthessenek.

1948 szeptember 10-én már harmadizben adják ki felhívásukat, s bejelent^{ették} hogy 65 bs. cimere küldik, kik 539 shillinget fizettek be. Aláíró v.Karsay Jenő alez., aki csatlakozott az Asztaltársasághoz és kérésükre annak vezetését elvállalta. November 20-án értesítőjüket már négy oldalon adják ki v.Subik Károly prelátnak javaslatára BAJTÁRSI LEVÉL címmel. Dr.Béldy Béla ujságíró segít^{ett} a gépelésnél. Ügyvezető és szerkesztő továbbra is Jegenyés főtörm.

1949 február 13-án zsufolásig megtelt teremben megemlékeztek a Csendőrnapról, május 1-én bajtársi találkozót rendeztek, hol már több mint 100 csendőr vett részt és ^{meg}beszélték a segélyezés részleteit. A kis csendőr csoport létszáma két év alatt több százra bővült. Csoportok alakultak Ausztria és Németország határain kívül is. Ekkor elhatározták, hogy szűkebb munkakörüket az egész világon szétszóródott csendőrök egységes, közös munkaterületévé alakítják. Az új név a MAGYAR KIRÁLYI CSENDŐR BAJTÁRSI KÖZÖSSÉG lett. Célja a régi maradt: a csendőrbajtársak felkutatása, nyilvántartása és a rászorulóknak segélyezése. Már a két év alatt erre a célra összegyűlt 2,500 osztrák shilling. Ennek megfelelően tartották meg 1949 Karácsonyát szeretetben összeforrt közönség jelenlétében: 84 csendőrgyermeknek, 40 beteges bajtársnak adtak illetve küldtek értékes szeretetcsomagokat.

Forrásmunkák:

Jegenyés Pál: Csendőrök az emigrációban. Kézirat,
Salzburg, 1951 szeptember 17-én

Dr.Rektor Béla: A m. kir. Csendőrség oknyomozó története.
Cleveland, 1980. Árpád Könyvkiadó Vállalat.

/ Lásd: Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösség /

JUL 27 1984

JEGENYÉS PÁL

volt m. kir. csendőrfőtörzsőrmester, őrsparancsnok, a Grázi Magyar Csendőr Bajtársi Asztaltársaság alapítója, a Bajtársi Levél alapítója és volt szerkesztője, az MKCsBK Chicago-i/Ill.USA/ csoportjának volt vezetője, a Szent László Társaság és Rend érdemkeresztjes tagja, az MHBK tagja, a Bajtársi Levél levelező munkatársa. /Baxter, MINN. USA/

1903 január 14-én született Felsőnyéken /Tolna vm./, hol kitanulta a kőmives mesterséget. 1924 április 1-én lépett be a Csendőrséghez. Előmeneteléért 1926-ban nyilvános, 1929-ben kerületi parancsnoki dicséretet kapott.

1933-ban Csillaghegyen 64 rendbeli villabetörés kiderítésében végzett nyomozásáért bevezényelték az őrsparancsnoki iskolába. Ennek elvégzése után a II. csendőrkerület őrssein szolgált mint őrsparancsnok.

1934-ben csendőrfelügyelői, 1937-ben belügyminiszteri dicsérő oklevelet kapott több mint nyolc éven át hűséges és igen eredményes szolgálataiért.

1945 Karácsonyán Grazban kőmives munkát vállalt és munkához segítette több menekült bajtársát. 1947-ben 6 csendőr tthts társával megalapította Grázi Magyar Csendőr Bajtársi Asztaltársaságot. Felhívásokat bocsátottak ki a szétszóródott csendőrök összefogására és megsegítésére. 1948-ban megalapítja a Bajtársi Levelet, melynek ügyvezetője és szerkesztője, továbbá terjesztőjeként dolgozott.

1949-ben v.Karsay Jenő alez-sel az Asztaltársaságból megalakították az MKCsBK-t. Elnök v.Karsay Jenő, B.L. szerkesztő és ügyvezető Jegenyés Pál.

1951-ben kivándorlása előtt 540 csendőr előfizető címét és 307 osztrák shillinget adtak át Folkusházy Lajos altbgy-nak, aki mint volt csendőrfelügyelő az MKCsBK vezetését átvette.

Kiváló emigrációs munkásságáért fölvételt nyert az Szent László Rend és Társaságba, elnyerte továbbá:

- 1966-ban az MKCsBK vezetőjének dicsérő okiratát,
- 1967-ben a Csendőr Áldozatkészség Emléklapját,
- 1968-ban a Szent László Rend és Társaság érdemkeresztjét,
- 1973-ban az MKCsBK 25 éves Jubileumi Emlékérmét.

JUL 27 1984

KISS GYULA BALÁZS

az államtudományok doktora, volt m. kir. csendőrszázados, a Mindszenty Emlékbizottság volt elnöke, a Magyar Harcosok Bajtársi Közössége helybeli csoportjának egyik alapítótagja, volt vezetője, a M. Kir. Csendőr Bajtársi Közösség helyi csoportjának volt vezetője, az MKCsBK "Bajtársi Levél" volt főszerkesztője.

1983 óta az MKCsBK "Bajtársi Levél" felelős kiadója és a M. Kir. Csendőr Bajtársi Közösség mint világszervezet központi vezetője.

Született 1913 június 29-én Egerben. Érettségizett a szegedi piaristáknál. 1931-ben önkéntes katonai szolgálatot teljesített az 5. honvéd tüzérosztálynál, Kecskeméten. 1936-ban a szegedi egyetem jog és államtudományi karán végbizonyítványt szerzett. A szigorlatok letétele után belépett a m. kir. Csendőrséghez.

A Ludovika és a csendőrtiszti tanfolyam elvégzése után 1938-ban Szegeden államtudományi doktorrá, Budapesten m. kir. csendőrhadnaggyá avatták. A visszacsatolások idején szárnyparancsnok, 1945-ben a galántai m. kir. III. csendőr sorzászlóalj 1. századának pk-a alakulatával Hildesheim ^{MELLETT} /Nyugatnémetország/ angol fogságba esett. 1947-ig zászlóalja egy részével kíséret katonai szolgálatot adott a megszálló katonai hatóságnak, majd Osterode/Harz városban az 56.DRACS, menekült központ rendőrfőnöke volt.

1949-ben családjával kivándorolt Kanadába és Calgaryban telepedett le, hol könyvtáros és statisztikusként dolgozott nyugdíjbevételéig.

Mint egyházi, bajtársi és emigráns magyar egyesületek tagja / vezetője tagja tevékeny részt vett a magyar közösségi életben.

JUL 27 1984

Mikor az 1867-es kiegyezés egyik feltételeként az osztrák császári zsandárezredek feloszlatták és kivonták Magyarországról a közbiztonsági állapot fokozatosan romlani kezdett. A városok rendőrségei és a vármegyék csendbiztosai és pandurjainak egymástól elütő szervezése, kiképzése, illetve azok hiánya bizonytalanná tette a városok közötti közlekedést. Az utasok^{és} kereskedők vagyonát életétés testiépségét biztosítani kellett.

Megoldást ígért a rendőrség egységes, országos, katonai alapon való megszervezése és kiképzése. Az Erdélyben működő csendőrség eredményei erre reményt nyújtottak.

Tisza Kálmán /1830-1902/ miniszterelnök a közbiztonság ügyét magáévá tette és 1880 nov.29-én benyújtotta a Háznak " A közbiztonsági szolgálat megszervezéséről " szóló törvényjavaslatot, melyet szótöbbséggel elfogadtak. A törvényt mint 1881.évi III.t.c-et a király 1881 február 14-én szentesítette és életre hívta a m.kir. Csendőrséget, nevezetesen :

" A m. kir. Csendőrség a közbiztonsági szolgálat teljesítésére rendelt katonailag szervezett őrtestület." Szolgálat a közbiztonsági és belső szolgálatra tagozódik. A közbiztonsági szolgálathoz az államrendészeti, közrendészeti és igazságügyi rendészeti és a karhatalmi szolgálat tartozott.

A belsőszolgálat azokat a szolgálatokat foglalta magában, melyeknek a csendőrség kiképzése továbbá katonai fegyelmének fönntartása volt a célja.

Hatásköre kiterjed Budapest székes főváros és a törvényhatósági joggal fölruházott városok kivételével az ország egész területére. A csendőrkerületek területe azonos volt a honvéd hadtestek területével. Horvát-Szlavonország egy csendőrparancsnokságot alkotott székhelye Zágráb és szolgálati nyelve horvát volt.

A csendőrség tisztjeit sem rendőrhatóságnak, sem rendőri közegeknek nem lehetett tekinteni. A nyomozásban személyesen és cselekvőleg részt nem vehettek és semminemű nyomozati cselekményt nem teljesíthettek. Feladatuk a szolgálat teljesítés ellenőrzése és irányítása, a legénység hivatásszerű kiképzésének vezetése és a katonai fegyelm fönntartása volt.

A csendőrség az 1881. évi III.t.c-ben meghatározott mértékben a honvédelmi illetőleg a belügyminiszternek volt alárendelve. Sem a tiszték, sem a legénység politikai pártoknak tagjai nem lehettek.

A csendőrség legénységi egyénei a honvédség hasonló rendfokozatu egyéneivel, tisztjei /tisztviselői/ pedig a honvédség azonos állománycsoportba tartozó tisztjeivel /tisztviselőivel/ voltak egyenlőrangúak. A rendfokozati elnevezések és jelvények azonosak voltak a honvédséggel.

Büntető biráskodás tekintetében úgy a tiszték, mind a legénység a katonai büntető törvények hatálya alá tartoztak. A csendőrségi szabályzatok mellett a honvédségi szabályzatok hatálya kiterjedt a csendőrségre is, hacsak a fennálló csendőrségi szabály-

zatok és rendeletek másképp nem intézkedtek.

A m.kir. Csendőrség élén a m. kir. Csendőrség felügyelője állott. Feladatát és hatáskörét a résuére külön kiadott Szervi Határozványok állapították meg. A felügyelő állása katonai szempontból nagyjában a Honvédségnél a fegyvernemi szemlélők állásával volt összehasonlítható.

A felügyelő a Honvédség egységes tábornoki karába tartozott és vezérőrnagy, vagy altábornagy volt.

Az 1918-19-es forradalom nem kimélte a Csendőrséget sem. Különösen a tanácsköztársaságnak volt a legfőbb gondja a Testület teljes megszüntetése. Ezért a politikai megbizottak egész rajával árasztották el, kiknek besugásai sok derék csendőrtiszt és altiszt mártiromságát vonták maguk után. Maga az intézmény azonban annyira meg tudta őrizni belső szellemét, hogy a forradalom letörése után elsőnek állott talpra.

Fejlesztés.

At I. Világháború a Csendőrséget virágja teljében találta, de hat évre megakadályozta annak fejlődését. Szervezését Csonkamagyarországon újra kellett kezdeni, megindult a toborzás. Sokan az utódállamok területén rekedtek, mások a Székely hadosztályban harcoltak és fogságba estek. Sokan gyülekeztek Szegeden és első tagjai lettek az újonnan felállított Nemzeti Hadseregnek.

1924-25-ben megindult a sportoktatás és a sportkiképzés. Atlétikában, téli és lovassportban, egyéni és csapatversenyeken indulnak csendőrtisztek és tthts-ek. 1928-ban Budapesten a Ludovika Akadémia rendezésében folyt le az első öttusa/ modern pentatlon/ verseny, melyet v.Thassy-Plávészky Ferenc szds. nyert meg és ezzel tagjává lett az olimpiai keretnek.

1934-ben ugyancsak Budapesten, az országos atlétikai verseny hatos döntőjében a 4 x 100-as váltót nyerte meg a Csendőrség csapata, míg Mátraházán 1935 és 1936-ban az országos sí-járőrversenyt végezték első helyen.

Egyidőben megindult a korszerűsítés is. Megkezdték működésüket a járőrtárs, járőrvezetői tanfolyamok és Szombathelyen az őrsparancsnokképző iskola. Az új szervezés és korszerű utasítások lelke Pinczés Zoltán /1891-1945/ csendőr százados, később vezérőrnagy volt. Budapesten felállították az állandó tanulmányi bizottságot, tisztii tanfolyamot, központi gazdasági hivatalt, felszerelési anyagraktárt, híradóosztályt, központi nyomozó parancsnokságot, közlekedési osztályt és a repülőtéri őrsöket. Minden osztály székhelyén egy-egy csendőriskola, gazdasági hivatal, Kiskunhalason lovas tanosztály létesült.

Az 1930-as évek elején a kanadai királyi csendőrség /RCMP/ küldöttsége járt Magyarországon a m.kir. Csendőrség intézményének tanulmányozására. Budapesten a központi nyomozó parancsnokság bűnügyi nyilvántartását és laboratóriumát értékelték ki.

A magyar csendőrség jó hírét vitték szerte a világba a gödöllői cserkész világtalálkozók - 1933-ben a fiúk, 1939-ben a leányok - a Jamboreek résztvevői.

A Csendőrség szolgálatának elismerését jelentette a Kormányzó azon elhatározása, mikor 1932 december 30-án február 14-ét Csendőrnappá nyilvánította / Lásd: Csendőrnapp /.

A két világháború közötti időben a Csendőrséget erősen igénybe vették a földalatti szervezkedések, valamint az állami és társadalmi rendellenli mozgalmak földerítése és az ezekkel kapcsolatos

nyomozások. Ez egyaránt vonatkozott úgy a szélsőbaloldali, mint a szélsőjobboldali mozgalmakra. A Csendőrség ezen eredményes munkájára irányította a Komintern figyelmét és ennek nagy része volt a II. Világháború után a Testület feloszlásában. /Lásd: Csendőrség a II. Világháborúban/

A területviSSzacsatolások következtében részben létszámkiegészítés, részben karhatalmi okokból Galántán települt a m. kir. csendőrzászlóalj, Ungváron és Nagyváradon csendőr tanzászlóaljak, valamint kerületenkint tanzázadok.

A II. Világháború folyamán a valutáris és közellátás elleni bűncselekmények nyomozása vette erősen igénybe a vezénylések miatt csökkent létszámú őrsöket. A nehézségeket a tisztii és legénységi létszám emelésével, valamint megfelelő szervezeti intézkedésekkel sikerült legyőzni.

A közbiztonsági szolgálat ellátása mellett a hadműveleti területen a hadrakelt seregnél a Csendőrség teljesítette a tábori rendészeti szolgálatot. A Csendőrség összlétszáma a II. Világháború alatt elérte a 19,000 főt. A csendőr csapattisztek 1945 március 1-i nyilvántartás szerint 629 fő volt, de ebből mindössze 217 volt rendszeresített csendőr alakulatoknál.

A törvényeket és rendeleteket nem a Csendőrség hozta. Azokért az országgyűlés és a szakminiszterek voltak felelősek. A Csendőrség nem tett mást, mint esküjéhez híven őrködött a törvények és rendeletek végrehajtása és betartása felett. Ennek megfelelően az őrsök a törvény keretén belül mindent elkövettek, hogy körletükben a rend és biztonság az utolsó percig fennmaradjon.

Feloszlás.

Az 1944 ^{Dec. 2/án} ~~végén~~ Debrecenben megalakult un. "Ideiglenes Nemzeti Kormány" első ténykedései közé tartozott a Csendőrség könyörtelen felszámolása. A felelősségrevonást -szovjet-orosz nyomásra- az un. "Magyar Nemzeti Függetlenségi Párt" határozta el. Eszerint hazug és koholt vádak alapján megállapították a Csendőrség mint testület kollektív felelősségét, mert a volt kormányok rendelkezéseit maradék nélkül végrehajtotta.

Tagjait nem igazolták, hanem pellengérré állították, internálták, bebörtönözték, vagy felakasztották. A példa nélkül álló kegyetlen rendelkezéssel nemcsak a volt csendőrök vesztették el minden nyugdíj stb. igényüket, hanem a hozzátartozóknak minden illetmény nyug- és kegydíj jogosultsága is elveszett. Mindszenty József bíboros hercegprímás fölemelte szavát, kiállt értük, de pártfogásába venni nem tudta őket.

Akik otthon rekedtek, vagy akik kényszerítve, vagy jóhiszeműen hazatértek barátoknál, vagy idegeneknél húzták meg magukat, bujdos- tak, vagy ha megtehették menekültek.

/ Lásd: M.kir.Csendőr^{ség} a II.Világháborúban. Csendőrök szovjet-orosz hadifogságban. Csendőrök a nyugati zónákban - kivándorlás. /

Forrásmunkák :

Preszly Lóránd : A m. kir. Csendőrség története. Budapest, Honvédelmi Sajtóvállalat, 1920.

Révai Nagy Lexikona, 5. kötet, 1912, 20. kötet 1927, Budapest Révai Testvérek Irodalmi Intézete Rt.

Szervezeti és Szolgálati Utasítás a m. kir. Csendőrség számára, Hivatalos kiadás, Budapest, 1941.

Dr.Rektor Béla : A m. kir. Csendőrség oknyomozó története. Cleveland, Árpád Könyvkiadó Vállalat, 1980.

Dr.Balló István : Jegyzetek, kézirat. Cleveland. 1984.

JUL 27 1984

A mohácsi csatavesztés és II. Lajos király halála /1526/ az északi és a nyugati rész maradt Magyarországra, a középső rész török hódoltság, a keleti rész pedig mint Erdély nagyfejedelemség élt tovább.

Igy Erdély földrajzi helyzeténél fogva is független politikát folytatott a török birodalom és a magyar királyság között, mint a magyar nemzeti függetlenség, a hagyományok, a kultúra és vallásszabadság őre.

Az 1699-iki karlócai békével visszakerült ugyan az országtesthez, de a Habsburg birodalom külön tartományként kezelte. 1848-ban a pesti ifjuság feliratának 12. pontja így szólt: "Uniót Erdéllyel". Ez meg is történt.

Az 1848-49-es szabadságharc leverése után felállított osztrák császári és királyi /rendőr/ zsandárezredek Erdélybe is bevonultak. Míg Magyarországon ezek elsőrendű feladata a nemzeti megnyilatkozás üldözése és politikai elnyomás volt, addig Erdélyben a rend helyreállítása után a zsandárok közbiztonsági szolgálatot végeztek. A természetes fogyatéket a lakosság nyelvét beszélő magyarokkal és oláhokkal egészítették ki.

Az 1867-es kiegyezés egyik föltételeként a magyarországi zsandárezredek kivonták az ország területéről, de az erdélyi ^{ezred} átszervezve a helyén maradt és szolgálatilag a m. kir. Belügyminiszternek rendelték alá. Neve M. Kir. Erdélyi Csendőrség lett, katonai, személyi és fegyelmi ügyekben pedig a m. kir. Honvédelmi miniszter alá került. A tollas kalapot megtartották, de az azon lévő osztrák gránátcimert a magyar közép-cimerral cserélték föl. Szolgálati nyelve a magyar lett. Parancsnokának a király Török Ferenc honvéd őrnagyot, a 32. m.kir. honvédszászlóalj pk-át nevezte ki.

Amíg Magyarországon a pandurrendszerrel kísérleteztek, azalatt Erdélyben ez a csendőrség kiforrott és kiváló közbiztonsági testületté alakult.

Az ország azonban nem felejtette el, hogy a zsandárságot annak idején a magyar nemzeti érzés elnyomására állították föl, ezért az országgyűlés úgy határozott, hogy új közbiztonsági testületet kell alapítani az ország egész területére, beleértve Erdélyt is. Ez meg is történt. Az m.kir. Erdélyi Csendőrséget 1881-ben átvette a Magyar Szentkorona Országaira illetékes m. kir. Csendőrség.

Forrásmunkák: Preszly Lóránd : A M.Kir.Csendőrség története, Budapest, Honvédelmi Sajtóvállalat 1920.
Antalfy Pál : A m.kir. Csendőrség és Erdély, tanulmány. B.L. 1980/2. szám, Calgary.

Lásd : M. kir. Csendőrség.

JUL 27 1984

MAGYAR KIRÁLYI CSENDŐR BAJTÁRSI KÖZÖSSÉG

A grazi Magyar Csendőr Bajtársi Asztaltársaság Grazban, 1949 június 21-én tartott közgyűlésén v.Karsay Jenő alez.,elnök javaslatára a közgyűlés kimondotta, hogy nevét M. Kir. Csendőr Bajtársi Közösségre változtatja. Feladata továbbra is a nyugaton élő Ausztria és Németországon kívül is és a tengeren túl is élő csendőrök és megalakult csoportok összefogása, a volt csendőrök föl kutatása, nyilvántartása és a rászorulóknak segítése.

Összekötő kapocs köztük a Közösség központi tájékoztatója, a Bajtársi Levél. Szerkesztője továbbra is Jegenyés Pál főtörm. Fenntartása a bajtársak önkéntes hozzájárulásaiból.

Mivel v.Karsay alez. Bregenzben kapott munkát, Jegenyés főtörm. kivándorlása pedig várható volt, a Salzburgban élő Folkusházy Lajos ny.á. altbgy.-ot, a Csendőrség volt felügyelőjét kérték föl a vezetés átvételére. Folkusházy 1950 szeptember 15-én vette át a Közösség irányítását /B.L.III.évf. 15.szám/ és leszögezte, hogy az MKCsBK a m. kir. Csendőrség jogutódjának tekinti magát, melynek célja a Testület meggyalázott tekintélyének helyreállítása és a rászoruló bajtársak segítése. Az MKCsBK a Magyar Harcosok Bajtársi Közösségével /MHBK/ egyetértésben és összhangban működik.

A B.L. szerkesztését átmenetileg dr.Dobolyi Lajos ezds., majd 1951 május 12-től Bregenzben v.Karsay Jenő vette át. A B.L. 1952 augusztusában új címlappal, a budapesti csendőrlaktanyában volt csendőr vértanúk szobrának kicsinyített rajzával jelent meg.

^{Folkusházy altbgy.}
1955-ben a Közösség szempontjából sorsdöntő elhatározások véleményezésére ~~felállította~~ figyelemmel a világszervezet szétszórt elhelyezésére 21 taggal felállította a MKCsBK Vezetői Bizottságot.

Tíz évi fáradhatatlan munka után Folkusházy altbgy. felszólította 1960 tavaszán a ^{rendfokozatban} ~~utána~~ következőket az MKCsBK vezetésének átvételére. A ~~rf.-ban~~ következő bajtársak lemondása után

valamint arra is figyelemmel, hogy a kivándorlások folytán a csendőrök nagy része Európából Észak- és Délamerikába költözött át, a vezetést a Sao Paulo-ban /Brazília/ v.Király Gyula ezds. vállalta. Körlevelében a további összetartásra hívta föl a csoportok figyelmét, s lefektette az MHBK-val való testvéri együttműködés alapelveit. A bajtársak kölcsönösen tagjai lehetnek mindkét közösségnek.

Korára való hivatkozással, a többségi vezetés elvét szem előtt tartva v.Király ezds. az MKCsBK vezetését 1964-ben átadta 4 tiszttel és 4 tthts-ből álló kanadai vezetőségnek. Elhatározását az MKCsBK Vezetői Bizottság jóváhagyta. A vezetőség tagjai: Deme Lajos és v. Szathmáry Károly szds-ok, dr.Szalontay Sándor g.fhdgy., dr.Mészáros József hdgy., Enyedy László, Rákóczi János, Seregélyes Márton főtörm-ek és v.Török Bertalan v.törm. Az új vezetőség elnökéül v.Kövendy Károly szds-t választotta, aki átvette a Bajtársi Levél szerkesztését és kiadását is. Az új vezetőség a B.L. XVII.évf.10-számában 1964 szeptember 1-én mutatkozott be a Közösségnek, s küldötték bajtársi üdvözlétüket az alábbi csoportoknak /szórványoknak, valamint a világszervezet minden tagjának :

Ausztráliában:
Sydney, New South Wales,
Queanbeyan, -"-
Melburne, Victoria,
Adelaide, South Australia,
Perth, Western Australia,

Délamerikában:
Buenos Aires, Argentina,
Sao Paulo, Brazília,
Caracas, Venezuela,
Valencia, -"-

Kanadában:
Toronto, Ontario,
Hamilton, -"-
Welland-Port Colborn, Ontario
Windsor-Niagara Falls -"-
Harrow, Ontario
London, -"-
Montreal, Quebec,
Calgary, Alberta.

Európában:
Graz, Ausztria
Linz, -"-
München, Németország,
Stuttgart -"-
Hildesheim -"-
Utrecht, Hollandia
Parizs, Franciaország,
Tourcoing -"-
London, Anglia.

Északamerikai Egyesült Államokban:
Detroit, Michigan,
Chicago, Illinois,
Buffalo, New York,
Pittsburgh, Pennsylvania,
Milwaukee, Wisconsin
New Brunswick,
Cleveland, Ohio.

v. Szathmáry nagy lendülettel személyesen bejárta, vagy levelei-
vel fölkereste mindazon helyeket, ahol csendőrök éltek és beszer-
vezte őket a közösségi munkába. A külső támadások és belső egyenet-
lenségek elkerülésére idősebb bajtársak támogatását kérte. 1968
tavaszán megalakította az MKCsBK Felügyelőséget, mely öt csendőrez-
redesből és egy alezredesből állt. Hatáskörébe tartozott a Közössé-
get érintő minden elvi jelentőségű ügy. Vezetője v. Szilassy László
ezds./London, Anglia/ volt, aki a Felügyelőség tagjaival levélben
érintkezett. 1967-70-ig a vezetőség elnöki tisztségére fölkererte
Mosonyi Ferenc őrgy-ot/Toronto, ONT./. v. Szathmáry szds. mint ügyve-
zető elnök dolgozott tovább fáradhatatlan lelkesedéssel. Munkájának
eredményeképpen a taglétszám kétszeresére, a segítyezésre és a "Bajt-
si Levél"-re beküldött adományok szinte háromszorosára emelkedtek.
Csendőr csoportok alakultak, illetve újraéledtek nemcsak Kanadában
és az Egyesült Államokban, de Csilében és New Zealandban is.
A létszám tíz év alatt 1,350 főre emelkedett.

Utazásait színes beszámolók keretében adja közre a B.L.-ben,
képekkel, könyvformájú füzetben nyomdai uton előállítva negyed
majd félélévenként.

Ötszobás Etobicoke-i /Toronto város/ öröklakásában 1971 ápri-
lis 18-ára berendezte az MKCsBK Múzeumot és az átutazó csendőrök
részére az Eszmei Csendőr Laktanyát. Száz és száz látogató szemlélté
elismeréssel a csendőrök és mások adományaiból származó ritka okmá-
nyokat, könyveket, térképeket, disztárgyakat, egyenruhákat és fegy-
vereket, melyek mind a magyar nemzet és a Csendőrség történelmi
hagyományait őrzik.

1983-ban az ontarioi kormány segítségével sikerült a múzeum
jobb és korszerű elhelyezését biztosítani, így minden remény megvan
arra, hogy ez az értékes anyag egy szebb magyar jövő számára átment-
hető.

1973-ban megalapította az MKCsBK 25 éves JUBILEUMI EMLÉKÉRMÉT
két fokozattal a közösségi munkában kitűnt bajtársak számára.
Az emlékérem nem csendőröknek is adományozható.

A clevelandi MCsCsK-gel 1960-ban megszakadt kapcsolat helyreállítására v.Szathmáry meghívta annak elnökét Molnár István szds-t az 1969-es torontoi Csendőrnapi. Itt kölcsönösen tisztázták azokat a félreértéseket, melyek a bajtársi együttműködést akadályozták /B.L.XXVI.évf. 1973.1-5.szám/

1973 december 31-vel a tiz év óta működő vezetőség a csendőr-emigráció egységének helyreállítása érdekében lemondott. A vezetést v.Vattay Ferenc ny.á.ezds./Buenos Aires, Argentina/ vette át, aki a központi ügyek vitelével mint ügyvezetőt Enyedy László főtörm-t /Hamilton, ONT./ egy évre megbizta. v.Vattay ezds. bekapcsolódásával az 1966-ban kivált Buenos Aires-i csoport is visszatért az MKCsBK mint világszervezet egységébe.

v.Vattay ezds-t 1974 december 1-vel v.Baranchi Tamáska Endre szds./Pittsburgh, PA./követtemint központi vezető, aki az első ízben megtartott választás során Keresztes Lajos főtörm-t/Calgary, Alberta/bizta meg két évre az ügyvezetői teendőkkel. A B.L. szerkesztését 1975 július 1-től dr.Kiss Gyula szds./Calgary, Alberta/ vette át v.Szathmárytól. A kiadást az ügyvezetői törzs látta el. A "Bajtársi Levél" változatlanul könyvalaku füzetformában, képekkel, nyomtatva, rendszeresen évente kétszer jelent meg. Dr.Kiss szds. 1978-ban Keresztes Lajos lemondása után a központi ügyek intézését is ideiglenesen elvállalta.

1978 február 11-iki látogatása alkalmával v.Barancsi Tamáska szds. Calgaryban alapította meg a m. kir. Csendőrség alapításának 100. évfordulójára a JUBILEUMI DISZÉRMET. A Diszérem a volt csendőrökön, tb.csendőrökön és hozzátartozókön kívül az emigrációs életben kiemelkedő személyiségeknek is adományozható. A volt hivatásos

csendőrök megkülönböztetésül a Magyar Szent Korona kicsinyített mását viselik a szalagon.

A 100. évfordulóra a Jubileumi Találkozót 1981 május 15-17-ig Torontóban rendezte meg a Központi Jubileumi Rendező Bizottság v.Szathmáry Károly mint főrendező az MKCsBK központi vezetőjének elnöklete alatt. A társasvacsorával egybekötött ünnepélyt 16-án este tartották meg a torontoi Kanadai Magyar Kulturközpont /840-St.Clair Ave., West/ Magyar Házának teljesen megtelt nagytermében 640 csendőr, hozzátartozó és barát részvételével. A csendőrökkel együtt ünnepeltek a magyar egyházak, a hazafias magyar és bajtársi egyesületek, az ifjuság és a sajtó képviselői.

v.Szathmáry megnyitója, v.Baranchi Tamáska üdvözlő beszéde után az MKCsBK vezetője v.Ághy-Asbóth Zoltán ezds. és v.Hangodi János alhdgy. mint koridős bs-ak segédletével leleplezte a "Csendőr" c. mellszobrot, Domonkos Sándor fhdgy. szobrász alkotását. Ezután a műsorvezető a szinpadra hívta a közönség köréből az összes csendőr bajtársakat, hogy a szobor előtt a koridős bajtársakkal kezet fogjanak. Az utolsó sorakozó kevés szemet hagyott szárazon...

Az ünnepi beszédet dr.Zsigmond András a torontoi "Magyar Élet" főszerkesztője mondta. Arra a kérdésére, hogy érdemes-e ma a Csendőrség alapítását ünnepelni, mikor a "testület 36 év óta már nem létezik: határozott IGEN-nel felelt. Legfőképpen azért, mert "... ez az intézmény egy örök eszményt is hirdet: a rendet és a törvényt, mely minden emberi együttélés alapja!..."

A gazdag műsort meghitt társasvacsora követte.

A Találkozóról filmfölvétel készült.

Másnap, szentmise illetve istentisztelet után a bajtársak megkoszorúzták a Budapest parkban felállított Magyar Szabadságharcos emlékművet. A koszorút v.Baranchi Tamáska az MKCsBK központi vezetője és v.Szathmáry Károly a Találkozó főrendezője tették le a sok ezer csendőr hős és vértanu emlékeztetése. A koszoruzás a Himnusz eléneklésével ért véget.

Ezt követően a déli órákban a Csárda étterem különtermében az MKCsBK központi vezetőjének elnökletével közgyűlés következett. Jelen voltak:

v.Ághy-Asbóth Zoltán	Görgey Kálmán	Pataki Józsefné
Dr. Balló István	Dr.Kiss Gyula	Seregélyes Márton
v.Baranchi Tamáska E.	Dr.Kiss Gyuláné	Sütő István
Cserhalmi Ferenc	Kulifay László	Dr.Szalontai Sándor
Cserhalmi Ferencné	v.Máté Károly	v.Szathmáry Károly CM
Cserhalmi László	Molnár István	Szelei József
Felföldi István	Molnár Istvánné	Dr.Szentandrassy Elek
Finta Imre	Oláh Pál	v.Thassy-Plávenszky F.
Deme Lajos	Palló Viktor tb.cső.	Dr.v.Vitézy László
	Pataki József	

Az elnök megállapította, hogy a különféle földrészekről megjelent MKCsBK tagok ténylegesen képviselik világszervezetünket, majd felkérte Kulifay László bs-at /Buenos Aires, Argentina/, hogy v.Vattay Ferenc ezds., legidősebb bajtárs, az MKCsBK volt vezetőjének 1981 május 2-án Los Polvorines-ben /Buenos Aires/ kelt levelét olvassa fel.

Ez megtörtént. v.Vattay elhangzott üzenetében elveti annak a lehetőségét, mely szerint 1981 végével az MKCsBK beszüntetné működését és beolvadna az MHBK-ba. Ezen lehetőség, mint hagyományainkhoz méltatlan ellen tiltakozik. Levele szerint ..." Az MKCsBK-t a központi vezetés sem oszlathatja fel, csakis egyes csoportok határozhatnak közgyűlésileg saját sorsukról. Ennek a lehetőségnek a központi vezető sem támogatója sem végrehajtója nem lehet..." Javasolja, hogy az MKCsBK függetlenül éljen tovább mint világszervezet és ne adja föl soha önállóságát.

A közgyűlés egy szavazat ellenében egyhanguan elfogadta v.Vattay javaslatát és kijelentették, hogy az MKCsBK mint világszervezet függetlenül létezik, él és működik tovább, " amíg két volt m.kir. csendőr él"!

Ugyanekkor fölkérték a központi vezető bs-at, hogy a B.L. további kiadását - ha csökkentett formában is - biztosítsa.

Több tárgy nem lévén az elnök a közgyűlést bezárta.

A m. kir. Csendőrség alapítás 100. ÉVFORDULÓJÁNAK emlékét ugyancsak őrzi:

Baranchi A m. kir. Csendőrség bronz Jubileumi Emléktáblája hőseink és vértanuink emlékére/tervezte v.~~Baranchi~~ Tamáska Endre/. Elhelyezte Youngstownban /OH.,USA/a Ferencesek kegytemplomának falába 1981 szeptember 13-án a Magyar Csendőrök Családi Közössége. Ünnepi beszédet mondott dr.Balló István őrgy., a MCsCsK volt elnöke.

A Budapesten 1945-ben ledöntött "Vértanuink emlékére"szobor domborművével ellátott bronz emléktábla /Hajdu Lajos alkotása/ a Calgary-magyar Hősiemléken.Fölvavatta 1981 február 14-én v.Thassy-Plávenszky Ferenc ález. Állíttatta az MKCsBK Calgary-i csoportja.

Csendőrtabló. A volt felügyelők, központi vezetők és vezetőségek arc képcsarnoka 1881-1981-ig. Készítette Szelei József cső.szakv. Adományozta az MKCsBK Muzeumnak az MKCsBK Vezetősége.

Diszláda. az Életleírások tárolására. Készítette v.Keresztes Lajos főtörm./Calgary/. Az MKCsBK Muzeum megőrzésében.B.L. 1980/1.sz.

Az évforduló alkalmából az MKCsBK Vezetősége a Központi Jubileumi Rendező Bizottság utján 1,000.- - 1,000.- dollárt adományozott a torontoi Magyar Kanadai Kulturközpontnak, valamint a Rákóczi Alapítványnak /Toronto, ONT.,Kanada/ könyvkiadás céljaira.

v.Baranchi Tamáska Endre, aki 1982-83-ban Vezetői Bajtársi Levél néven szerkesztette és csökkentett lapszámmal központi tájékoztatót adott ki, 1983-ban egészségi okokból lemondott. Utódjául 1983. június 11-ével dr.Kiss Gyula szds-t választották meg. A Bajtársi Levél főszerkesztője Domokos Sándor fhdgy./Winnipeg, MAN. Kanada/ lett.

Az új központi vezető Kanadából és a U.S-ból nyolc bajtárs felkérésével Központi Vezetőséget alakított. Első körlevelében az MKCsBK egységének megőrzésére, a magukra maradt rászoruló bajtársai megsegítésére és az emigrációs egyesületekkel való további együttműködésre hívta fel a csoport és szórványvezetők figyelmét.

Az MKCsBK Központi Vezetősége

v.Szendi József S.A.kezelő pénztáros	Dr.Kiss Gyula központi vezető	Domokos Sándor B.L. főszerkesztő
ifj.v.Kőrössy Zoltán jelvény-éremkezelő	v.Szathmáry Károly muzeumőr,laktanyapk.	Fazekas Lajos nyilvántartó
Vörös Imre ellenőr	v.Rácz István központi pénztáros	Varga István ellenőr

JUL 27 1984

Kitüntetés, elismerés, működési engedélyek

Öfelsége II. Erzsébet mint Kanada, illetve Ausztrália királynője a nemzetiségi kultúra terjesztésében kifejtett példás társadalmi munkájukért

1977-ben, uralkodása 25 éves Jubileuma alkalmából Pásztor Béla volt m.kir. csendőrfőtörzsőrmesternek /Courtland, Ont., Kanada/ az Ezüst Jubileumi Emlékérmét/Silver Jubilee Medal/,

1978-ban vitéz kövendi Szathmáry Károly volt m.kir. csendőrszázadosnak/Etobicoke, Ont., Kanada/ a Kanadai Érdemrendet /Order of Canada/,

1984-ben dr. vitéz Jani István volt m.kir. csendőrszázadosnak Concord, N.S.W., Ausztrália/ az Ausztráliai Érdemrendet /Medal of the Order of Australia / adományozni méltóztatott. of Aust-

. - . - . -

Az Árpád Akadémia, Magyar Találkozó, Kongresszus /1961/ /Cleveland, Ohio, USA/ 1979 november 24-én tartott összejövetelén a Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösségnek kimagasló értékű teljesítményei elismeréseképpen odaitélte

" AZ ÉV MAGYAR EGYESÜLETE " címet és az ÁRPÁD ARANY DISZÉRMET.

Azonkívül tudományos, irodalmi és művészeti Árpád pályázaton arany / ezüst / bronz Árpád-érmét, Árpád diszoklevelet kaptak, továbbá közéleti munkájukkal az Árpád Szövetség és Rend nagy aranycsillagát nyerték el az évek során a Közösség alábbi tagjai:

Dr. Balló István

v. Keresztes Lajos

v. Baranchi Tamáska Endre

v. kövendi Szathmáry Károly CM

Csepi Béla

Dr. Rektor Béla

Domokos Sándor

Záhony A. József.

. - . - . -

Amerikában, a helyi szokásoknak és a törvényeknek megfelelően hivatalosan bejegyzett jótékonycélu társadalmi egyesületeket alapítottak és működési engedélyt nyertek:

az Amerikai Egyesült Államokban:

OHIO államban: Family Society of Hungarian Veteran Gendarmes- Magyar Csendőrök Családi közössége, MCsCsK, Charter B.56-94o, Cleveland, Ohio, USA., 1958. július 14-én.

Kanadában:

ONTARIO tartományban: Royal Hungarian Gendarmerie Veterans' Benevolent Association. No. 10., Liber 1163, Province of Ontario, Toronto, Ont., 1962 szeptember 27-én.

QUEBEC tartományban: Association des Veterans Gendarmes Royaux Hongrois, MKCsBK, No. 96 Libro C-268, Quebec, P. Que. le decembre 1972.

ALBERTA tartományban: Veterans' Association of the former Royal Hungarian Gendarmerie, No. 8775, Edmonton, Alberta, 28th October, 1975.

Forrásmunkák:

Jegynyés Pál : Csendőrök az emigrációban. Kézirat.

Salzburg, Ausztria, 1951 szeptember 17-én

Folkusházy Lajos: Csendőr bajtársak! Felhívás.

Bajtársi Levél III. évf. 15. szám. Salzburg, 1950 szeptember 15.

v. Kövendy Károly: Az MKCsBK Vezetőség bemutatkozik.

Bajtársi Levél XVII. évf. 10. szám. 1964 szeptember 1-én

Dr. Rektor Béla: A m. kir. Csendőrség oknyomozó története. Cleveland, 1980. Árpád Könyvkiadó Vállalat.

Dr. Balló István: Jegyzetek. Kézirat. 1984 Cleveland.

JUL 27 1984

- 33 -

M.KIR. CSENDŐRSÉG A II.VILÁGHÁBORUBAN

Tábori rendészeti szolgálat.

A tábori rendészeti szolgálatot a H.M.58,200/Eln.1942 számú rendelete, valamint a H.M. által 1944 végén kiadott "Emlékeztető a Tábori Biztonsági szolgálat c. utasítás szabályozta. Ennek ellátása a tábori csendőrségre, a csapatcsendőrökre és a hadtápzászlóaljakra hárult.

Míg a tábori csendőrséget a Csendőrség saját hivatásos és tartalékos állományából állította ki, addig a csapatcsendőrök az ezredparancsnokságok által kiválasztott, közbiztonsági szolgálatra kiképzetlen honvédekből állott^{ak}. A hadtápzászlóalj 4 századában idősebb, a honvédségtől származó tisztek és legénység mellett a zlj.pk., a nyomozótiszt és a csendőrszakasz parancsnoka hivatásos csendőrtiszt volt. A csendőrszakasz 30-40 főből állott, mind hivatásos csendőrök voltak.

A 2. hadsereg fölállításkor a hs. pság, valamint a három ht. pság egy-egy hadtápzlj-at és egy-egy csendőrosztagot kapott. A hadosztályokhoz csak néhány hivatásos csendőr jutott. Az egész 2. hs-nél összesen 180-200 hivatásos csendőr lehetett. Ezek szak szempontból a hadsereg tábori rendészeti főnöke alá tartoztak. A csendőrosztag rendészeti feladatai a következők voltak:

A harcoló alakulatoknál: a/az arcvonalat elhagyott honvéd egyének feltartóztatása, illetékes pság-ának való átadása, b/önhibájukon kívül alakulatuktól elszakadt honvéd egyének irányítása, c/járművek és munkások kirendelése, d/az ellenség által elhagyott fegyverek, raktárak, kincstári ingóságok lefoglalása, beszolgáltatása, e/fosztogatások megakadályozása, f/a lakosság beszolgáltatás kötelezettségének ellenőrzése.

A megszálló erőknél: a/az állomáshely állandó portyázása, s a forgalom szabályozása, partizánveszély esetén annak-leállítás az éjjeli forgalom leállítása, b/a rémhirterjesztés megakadályozása, c/kocsmák, piacok s más nyilvános helyek ellenőrzése, d/kémelhárítás, e/a honvédség érdekeit szolgáló mütárgyak megronsgálói és a honvédség tagjai ellen elkövetett bűncselekmények elkövetői elleni eljárás, f/a lakosság kárára elkövetett bűncselekmények kinyomozása, g/katonaszökevények föl kutatása.

A hadtápzlj-ak leginkább a hadtestek vonatkozásában állomásoztak. Legfontosabb feladataik a hadi szempontból fontos raktárak hidak, villanytelepek és vasutvonalak őrzése volt.

Csendőrnek hadibeosztásban is a csendőrségi utasítások szerint kellett eljárnia. Ezzel ellentétes eljárása felelősségrevonást, súlyosabb esetben hadbírói eljárást vont maga után.

Partizán elhárítás.

Az I. Világháború után az elcsatolt DÉLVIDÉKRE a jugoszláv kormány több ezer szerb, bosnyák, rác és montenegrói családot telepített, akik ott a magyarság rovására házat és földet kaptak. Ezeket megtanították szabotázscselekményekre és a magyar hadsereg bevonulása előtt felfegyverezték.

Bácska visszavétele után a magyar kormány ezeket a telepéseket vissza akarta küldeni eredeti lakhelyükre, de a kommunista párt helybenmaradást követelt tőlük. Így ezek erdőkben, félreeső tanyákban, barátoknál húzódtak meg.

1941 nyár vége felé, a bácskai SAJKÁSSÁGBAN /Ujvidék-Titel-Csuróg háromszög/ szabotázscselekmények fordultak elő. Behordott asztagokat, kenderkazlakat gyújtottak fel, sőt sokan az ellenállók közül táviró és vasutvonalakat is megrongáltak.

A szegedi csendőrkerület nyilvántartása szerint több csendőrt portyázás és házkutatás közben orvul meggyilkoltak.

Az ujvidéki nyomozó alosztálynak több oldalról jelentették, hogy Zsablyától keletre egyes megnevezett tanyákon partizánok tartózkodnak. Felkutatásukra hat csendőrnyomozót, akik a zsablyai csendőrőrssel és határvadász járőrökkel megerősítve a kérdéses tanyákon rajta akartak ütni. A csoport előzetes felderítés nélkül közelítette meg az egyik tanyát, honnan közel egy szakasz erejű partizán csoport tüzet nyitott rájuk. A tüzharcban több csendőr és határvadász elesett, illetve megsebesült. Maga az őrsparancsnok is elesett.

A harcot Zsablyán nagy kutatás követte, mert állítólag a partizánokat a szerb lakosság egy része is támogatta. A környékbeli tanyákon is sok partizán rejtőzködött el. Ezért kiterjesztették a kutatást a Sajkásság egész területére. Végrehajtására Deák László ezds-t vezényelték ki három honvéd zlj-jal.

A razziát lefolytatták. A foglvoktól azt a hirt kapták, hogy a partizánok Ujvidékre húzódtak be, s ide szivárogtak ugyancsak a Bánátból átszivárgott fegyveres partizánszázadok is.

Erre a szegedi hadtestpság 1942. január 21-23-ig elrendelte a razziát Ujvidéken. Grassy József vörgey. az ott lévő honvédségi alakulatokon kívül pság-a alá rendelte az Ujvidéken lévő rendőrséget és az oda összpontosított csendőrséget is.

A terv szerint a várost teljesen körülzárták és a razzia lefolytatására 240 kutató járőrt rendeltek ki, hogy a lakosságot igazol-
tassák. Akik magukat az igazoló bizottságok előtt igazolni nem tud-
ták rögtönítélő bíróságok elé kerültek, s a Duna parton, a starndon
kivégezték. A razziák során magyar részről öt tiszt, 60 legénységi
állományu egyén és kb. 1.300 polgári egyén halt meg.

Amikor az ujvidéki események híre az országban elterjedt, végül is hadbírói kivizsgálás következett, majd vádemelés. 1943 decemberében Budapesten a Vkf. bírósága az 1930.évi III.t.c-be ütköző hűtlenség büntette címen öt személyt halálra és husz személyt 5-15 évig terjedő börtönbüntetésre ítelt.

Az ítéletekkel kapcsolatban rendelet figyelmeztette a csendőröket, hogy még honvédségi alárendeltségben teljesített karhatalm-
szolgálatban is csupán saját Szolgálati Utasításuk szerint járhat-
nak el.

A magyar kormány a razziában elszenvedett veszteségek és károk összeállítására bizottságot nevezett ki. Az országgyűlés az anyagi károk jóvátételén felül még évi 12 millió pengőt is megszavazott a razziában eltűntek és kivégzettek hátramaradottjainak életjáradékul.

A szerencsétlen kimenetelű ujvidéki ~~razzia~~ katonai razzia után hosszú ideig nyugalom volt a Sajkásságban. 1943 decemberében, a háboru közeledtekor azonban újra föllángolt a partizán tevékenység. Ekkor volt tanfolyam Ujvidéken a hv. laktanyában. Szabó József hv. hadnagy a partizánelhárítás módozatait oktatta a különböző iskoláktól odavezényelt csendőröknek és határvasadászoknak.

A kiképzés harmadik napján a tanfolyam hallgatóit riadóztatták és három tehergépkocsin Zsablyára szállították. Oda rendelték még az ujvidéki csendőriskolát és egy hv. zlj-at is. Az összevont erők pk-a Zalasdy Ferenc cső. alez feladata a vidéken bujkáló partizánok elfogása volt. Egy hatalmas kukoricásban találtak rájuk. Tűzharc keletkezett, melyben tíz szerb partizán elesett. Uj angol és zsákmányolt német géppisztolyaik voltak. A zsablyai temetőben temették el őket az előző évi partizántámadás mintegy negyven csendőr áldozata mellé.

Ugyancsak DÉLVIDÉKEN 1944 szeptemberében a partizánok a honvéd őrség lefegyverzése után a szabadkai villanytelepet felrobantották, csendőr járőröket támadtak meg és vagy 200 partizán lefegyverezte a 6 fős tavankuti őrsöt. A debreceni csendőrszázadot vetették be, melynek parancsnoka Andrassy Gyula cső.örgy. és százada ~~a tisztogatást követő ébecsei harcokban~~ legnagyobb része a tisztogatást követő óbecsei harcokban hősi halált halt.

A háboru végén a magyarországi és a szovjet-orosz kormány a háborus bűnösöknek nyilvánított személyeket kiszolgáltatta a jugoszláv kormánynak, kiket 1946 október 22-én Ujvidéken mind halálra ítélték és kivégeztek. Ezen felül Tito partizánjai 1944-ben és 1945-ben tömegesen deportáltak és végeztek ki ártatlan magyarokat, kiknek száma a becslések szerint lényegesen felülmulta az ujvidéki és zsablyai áldozatok számát.

FELVIDÉKEN, Miskolc környékén 1941 szeptemberében katonai és szabotázsakciók végrehajtására több orosz kiképzésű partizán csoportot vetettek be. Ezeket az ózdi, szikszói csendőrőrsök, a miskolci csendőriskola és határvasadász erők semmisítették meg.

KÁRPÁTALJÁN az egyik legeredményesebb és hadműveleti szempontból is jelentős rajtaütés HUSZT-on történt.

1943 Szent István napján a Nagyg völgyében lévő csendőrőrsök ejtőernyős bevetéseket észleltek. A ledobott ejtőernyősök létfenntartás céljából kisebb nagyobb bűncselekményeket követtek el és ez terelte rájuk a figyelmet. A csendőr nyomozás megállapította, hogy egyes a szovjethez átszökött ruszinok visszatértek és éjjelenként beszivárogtak Husztra. Több közigazgatási vezetőt megfenyegettek és megfélemlítettek személyesen és telefonon is.

Sikerült a partizánok főhadiszállását megállapítani Kövesligeten és Huszton. Hosszas és fáradtságos megfigyelés és alapos előkészítés után egy titokban összevont csendőrszakasz 1944 február végén a Huszt egyik külvárosában lévő partizántanyán rajtaütött.

A tüzharcban egy csendőr súlyosan megsebesült, de később felgyógyult. Hét partizán meghalt, 12-15 partizánt élve elfogtak és átadtak a VKF /vezérkari főnökség/ külön bíróságának.

Utólag derült csak ki, hogy a megsemmisített partizáncsoport egy nagyon aktív rádióscsoport volt, mely főleg a kárpátaljai katonai forgalmat figyelte és jelentéseit a VI. hadtesttel szembenálló orosz parancsnokságnak adta le. A csoport megsemmisítésével a Csendőrség nagy mértékben tudta segíteni a Kárpátok előterében debreceni VI. hadtest helyzetét és hónapokkal hosszabbították meg a hadtest kitartását.

Nagyobb arányu tisztogatásra került sor 1944 nyarán és októberében ugyancsak Kárpátalján a Róna és Borló Havasok környékén. Az ungvári csendőr tanzlj., az aknaszlatinai csendőrszázad és határ vadász alakulat egységek megszállták a Rónahavas környékén lévő községeket. Feladatuk a falvakba élelemért bemerészkedő partizánok elfogása vagy megsemmisítése volt. Néhány hetes földérintés után a havas környékén lévő fegyveres erők egyszerre fésülték át a környéket. A partizánok északi irányba menekültek, ott azonban honvéd és határ vadász csoportokkal kerültek tüzharcba, melynek során sok partizán elesett és közel száz fogságba került. A csendőrök egy adó-vevő rádiót, tíz tányéros golyószórót, husz géppisztolyt, s néhány kocsira való lőszert zsákmányoltak.

MURAKÖZ-ben, Réthát községben 1943 szeptemberében a partizánok agyonlőtték az éjjeliőrt, s másnap Csáktornyán kirabolták a postát, majd egy magányos házba vették be magukat. Végh József őpk. tíz csendőrrel délről, míg csoportjának nagyobb része északról kerítette be őket. A tüzharcban résztvevő 30 csendőrből 19 megsebesült. Két nappal később új magyar szuronyos géppisztolyt kaptak, amivel azután megsemmisítették a partizánokat.

1944 szeptemberében a muraszombati járásbíróóság épületét támadták meg a partizánok, akiket Farkas-Pusztay Ödön cső.főtörm. vert vissza 16 csendőrével. Ugyanezen idő alatt egy másik csoport partizán megtévesztette a csendlaki őrs parancsnokát és négy csendőrt, s mikor azok közeledtek, tüzet nyitottak rájuk, s agyonlőtték őket. Következő utjuk a csendőrlaktanyába vezetett. Itt a telefon mellett ülő sebesült csendőrt is agyonlőtték. Végül a megfélemlített lakoságságtól kerékpárokat rekviráltak maguknak és Nyireslehomér irányában elhagyták a falut.

A német megszállás idején.

A háboru előrehaladtával a németek nagy nyomást gyakoroltak a megszállott országok kormányaira, valamint szövetségeseikre, hogy megszorító intézkedést tegyenek a zsidóság ellen. Így Romániában megsemmisítő táborok létesültek, Horvátországban kényszermunkára fogták, Lengyelországban pedig gettóba zárták a zsidóságot. A szerb, német és bulgár zsidók - egyéb megszorítás mellett - faji megkülönböztetésként sárga csillagot viseltek.

Kállay Miklós miniszterelnök szerint a zsidókérdés Magyarországon nem faji, vagy vallási probléma volt, hanem a zsidóság számaránya és gazdasági jóléte közötti aránytalanságból fakadt. A zsidóság az ország lakosságának 1938-ig 6-7 %-át, Kárpátalja és Északerdély visszatérte után pedig 8-9 %-át tette ki. Ugyanekkor a nemzeti vagyonnak 1/3-a, a nemzeti jövedelemnek pedig 1/2-e a kezükben volt.

Amíg tehát a Magyarországot környező államokban /Szlovákiában, Romániában, Bulgáriában, Szerbiában és Horvátországban/ az 1942-43-mas években a zsidó lakosság százazreit deportálták, ölték meg, nálunk ellenálltak a német követeléseknek és a zsidótörvények szigorú végrehajtása ellenére a Kállay kormány minden erőfeszítést megtett a magyar zsidóság és a szomszédos országokból idemenekültek életének megmentésére.

Ezt tanúsítja többek között Abba Eban, Izrael volt külügyminisztere "My People" c. könyve 399. oldalán:..."a magyarországi üldözött 800,000 zsidóság sorsa aránylag biztonságban volt egészen 1944 tavaszáig", vagyis a teljes német megszállás idejéig.

Hitler látván a magyar kormány halogató politikáját 1944 március 19-én, a kormányzó távollétében 11 hadosztálllyal megszállta Magyarországot. Mire a kormányzó kíséretével Klessheimből, a Hitlerrel való találkozásról hazaérkezett az ország az addig némileg megtartott önnállóságát is elvesztette.

A német megszálló, erőkkkel megérkezett a német állami titkos rendőrség, a Gestapo/ "Geheimstaatspolizei / is. Ennek egyik csoportja minisztereket, politikusokat, magasrangu honvéd és csendőrtiszteket tartóztatott le. Kállay miniszterelnök elfogása előtt a török követségre menekült./v.Király Gyula cső.ezds-t, a B.M. közbiztonsági főosztály főnökét hivatalából hurcolták el./

A megszállás után folyamatosan jelentek meg kormányrendeletek, amelyek a zsidóság vagyonát zár alá helyezték, állampolgári jogukat felfüggesztették, végül a nemzeti közösségből is kirekesztették. Legsúlyosabb intézkedés az április 4-én kiadott 6163/1944 B.M. rendelet volt. Eszerint a zsidóságot nemre és korra való tekintet nélkül gyűjtőtáborokba kellett szállítani, a zsidóság lakását le kellett pecsételni, értéktárgyaikat pedig a községi, vagy városi előljáróságnak kellett átadni. A zsidók összeszedését a rendelet a területileg illetékes helyi hatóságok által alakított bizottságokra bízta. Az összegyűjtés csendőrkerületenkint és az ezek területén fekvő rendőrhatalóságok területén folyamatosan történt.

Az intézkedések végrehajtásában résztvettek a rendőrség, a csendőrség, a pénzügyőrség, a városi illetve vármegyei és községi elől-

járóságok. Az összeszedés felső irányítója a német zsidótlanító különítmény, /Judendezernat/ volt. Összekötőül a belügyminiszter Ferenczy László csendőralezredest rendelte ki. A gettózás és elszállítás részleteit a németek állapították meg és ezeket Ferenczyn keresztül hajttatták végre a közigazgatással, a hatóságokkal és magyar közegekkel. Az elszállítás fedett vasuti teherkocsikban történt. A bevagonirozás után a kocsikat lelakatolták és átadták a német átvevő bizottságoknak. A szerelvények Kassán keresztül hagyták el az országot.

A rendelkezések végrehajtása közben a Csendőrség részéről egyetlen fegyverhasználat se fordult elő.

K i v o n a t

egy volt magyar csendőrszázados neplójából:

..." Magyarország német megszállása után a németek elrendelték Kárpátalja zsidótlanítását, mely 1944 április-májusában kb. 6 hét alatt folyt le.

Órült dolognak tartottam, mert a kárpátaljai zsidóság a cseh megszállás alatt is magyarnak vallotta magát. Később, harcaink alatt győződtünk meg, hogy a zsidókkal kihalt a magyar szó Huszton, Munkácson és Ungvárott. Csak elvétele hallottunk a civil lakosságnál magyar beszédet. Tiszthelyetteseink mondták is, hogy "nagy baj lesz ebből!" Igazuk volt. Senki se lett bűnös, sem a rendőr, sem a pénzügyőrök, sem a vasutasok, csak a csendőr lett a bűnös, csak mi lettünk "náci-fasiszta tömeggyilkosok"..

v.Király Gyula ezds-t 1944 áprilisában a német Gestapo hivatalából vitte el és németországi koncentrációs táborba hurcolták. v.Király volt ugyanis a belügyminiszterium közbiztonsági főosztályának főnöke és ő tiltakozott a legerélyesebben a minisztertanács előtt, hogy a Csendőrséget ilyen piszkos munkára /azsidók összeszedése stb./ igénybe vegyék. A válasz az volt, hogyha a csendőrök csinálják, egy zsidónak sem fog még a haja szála se meggörbülni. De ha Magyarország nem vállalja, akkor a németek küldik az SS-t és a zsidókat már itthon, Magyarországon agyonlövik. Ezt akarta a kormány elkerülni és bennünket dobtak oda áldozatnak.

v.Király ezds. a háboru után nem ment haza, hanem Sao Paulo-ba vándorolt ki és ott halt meg 1979-ben..."

Harcoló csendőralakulatok

Az ország területének hadszintérré válása folytán a Csendőrség is új helyzetek és feladatok elé került. Voltak őrsök, melyek harcolva vonultak vissza, de sajnos voltak olyan őrsök is, melyek a harcok során megsemmisültek. A megmaradottakból század és zlj. erejű kötelékeket szerveztek. A cél az volt, hogy a későbbiek folyamán az új kötelékek lehetőleg zárt egységben - az eredeti területi szervezés szemelőtt tartásával - kerüljenek hátra, illetőleg kitelepitésre. Ez azonban nem mindig sikerült, mivel a honvédelmi törvény értelmében katonai vezetésünk egyre nagyobb mértékben vette igénybe a Csendőrséget harcoló alakulatként is.

A Csendőrség tan és karhatalmi alakulatai harcra csak szükségképpen voltak kiképezve és fölszerelve. A határok és az ország védelmében azonban bevetésre kerültek és a harcoló Honvédség, illetve német csapattestek alárendeltségében alkalmatlan fegyverzetükkel is harcolva vonultak vissza.

Az elsők között került bevetésre a románok átállása után a kolozsvári csendőr zlj. az Ojtózi szorosban Fekete Pál alez. pság-a alatt, aki zlj-a élén esett el a tüzharcban 1944 augusztus 30-án. A kézdivásárhelyi temetőben van eltemetve.

Ugyancsak Erdély védelmében harcba vetették 1944 szeptemberében a nagyváradi tanzlj. 2.-5. századait, melyek a tordai, majd az Arad körüli harcokban véreztek el. A zlj. 1. százada a hozzácsatlakozott helyi és környékbeli őrsökkel a visszavonulás után is védte a város és a csendőriskola épületeit, hol súlyos veszteséget szenvedett. Itt esett el Garay István szds. és Balázs Géza fhdgy. A megmaradt csoport október 12-én hagyta el a várost és továbbra is résztvett az utóvéd harcokban.

Október végén a század erejű zombori csendőriskola dr. Káldi János szds. pság-a alatt az aradi, majd a szekszárdi tanszázaddal a Szolnokért folyó Tószeg-i harcokban szenvedett súlyos veszteséget. A két alakulatot ezután összevonták és Buda ostrománál véreztek el, illetve estek fogságba.

Az ungvári csendőr tanzlj. két százada Szathmáry Károly fhdgy. pság-a alatt 1944 október 7-10-ig a Vereckei szorost védte. Ezzel időt adtak az Árpád-állás tervszerű megszállásához. A harcokban hősi halált halt Forgó Gyula hdgy., Sarudy László zls. és 81 csendőr. A Vereckei szorosból és az ezeréves keleti határról utólsónak a csendőrzlj. vonult el ötven százalékos veszteséggel.

A dunántúli harcokban vett részt a kaposvári csendőrzlj., mely 1944 nyarán alakult a lenti, letenyei, főherceglaki és kaposvári jt. iskolákból, továbbá a szombathelyi kerület Dráva ezred III. zlj-a és a zalaegerszegi csendőrosztály is.

A legjobban kiképzett és fölszerelt Galánta-i I. csendőrzlj., továbbá a székekelyudvarhelyi, besztercei, zilahi és pécsi csendőrzlj-ak Budapest védelmében morzsolódtak föl. 160 tiszt és 3000 csendőr a budai Vár tömegsírjaiban van eltemetve.

A kellő fegyverzet, felszerelés és harctéri tapasztalat hiányában ez az igénybevétel nagy mértékben hozzájárult a Csendőrség aránytalanul magas háborus veszteségeihez.

A II. Világháboruban hadműveleti területen harcoló csendőr alakulatoknál és a hadműveleti egységekhez beosztott tiszt és legénység számos tagja nyert el példás kötelességteljesítéséért a legmagasabb elismerést jelentő hadikitüntetések.

Ezeknek élükre sorol TARNÓY GYULA m.kir. csendőrfőhadnagy /1920-1982/, aki mint a 20.gy. hadosztály Honvéd Táborigazgatási / HTR / századának parancsnoka 1945-ben, a magyarországi harcokban tanúsított kiválóan bátor, példás és eredményes magatartásáért a Magyar Érdemrend tisztikeresztjére a "hadiékitménnyel a kardokkal" nyert fölterjesztést.

Forrásmunkák: Farkas-Pusztay Ödön: Partizánok a Muraközben. Bajtársi Levél XXV.évf. 1972. 7-12. szám.
Tompai Miklós: Adassék tisztelet a Kaposvári Csendőrzászlóaljnak. Bajtársi Levél XXVII. évf. 1975. 1-6. szám, XXXIII.évf. 1980/2.szám.
Kövendy Károly: Csendőrök a Kárpátokon. Kézirat. 1953.
Dr.Rektor Béla: A m. kir. Csendőrség oknyomozó története. Cleveland, 1980. Árpád Könyvkiadó Vállalat.

JUL 27 1984

vitéz, volt m.kir. csendőrfőtörzsőrmester, a volt "Csendőrségi Lapok" munkatársa, két csendőrfelügyelői Dicsérő Okirat tulajdonosa. Író, emigráns és csendőrségi szakíró több magyar folyóirat, hetilap munkatársa, az MKCsBK "Bajtársi Levél" levelező munkatársa.

1902 november 5-én született Sümegen /Zala vm./, hol apja a csendőrőrs parancsnoka volt. Iskoláit Sümegen, Keszthelyen, Homonnán végül Kassán végezte.

1920-ban Miskolcon jelentkezett a Nemzeti Hadseregbe, majd onnan 1922-ben belépett a Csendőrséghez. Képességeit hamar felismerték, Egerben a prbcső. iskolán segédoktató, 1927 nyarán Gödöllőn különleges szolgálatot teljesít, majd a m.kir. Testőrséghez vezényelték. 1929-ben a szombathelyi 3. nyomozó alosztályhoz került, s résztvett a budapesti Rendőrség 8 hónapos bűnügyi nyomozó tanfolyamán.

1942-ben hadibeosztásba ~~került~~. Mint kocsizó légvédelmi század egyik szakpk. helyettese került a Don mellé. Bajtársainak hőstettei, saját élményei a "Tábori Ujság"-ban jelentek meg.

1945-ben Obersdorfnál, München közelében amerikai hadifogságba esett, s dolgozott egy ideig, mint polgári alkalmazott.

1949-ben, Karácsonykor, Mindszenty hercegprimás letartóztatásának évfordulóján Linz mellett a Weghscheid-i baraktáborban emlékünnepet rendezett, tiltakozó körlevelet adott ki. Belépett az MHBK-ba, részt vett annak ausztriai szervezésében.

Az ötvenes évek elején Cleveland-ba /OH., USA/ vándorolt ki, hol bekapcsolódott az emigrációs munkába. 1955-ben Rózsa László rádióállomásán méltatta Budapest védőinek hősiességét.

300-nál több cikke jelent meg az emigrációban. Minden írása, elbeszélése, regényében az örök magyar katonaeszményt őrzi, ápolja, dicsőíti és hős halált halt, vagy ártatlanul meggyilkolt bajtársainak állít örök emléket.

Regényei:

Csak a fejét székely! Szombathely, 1933. Elnyerte v.Szinay Béla csendőr felügyelő tiszteletdíját, 300.- pengőt és arany karórát. Ujból megjelent 1980-ban a "Magyar Ujság"-ban Clevelandban.

Őrmester ur Marafa. Az I.Világháborús csendőrök hősi harcát örökíti meg a Kárpátokra törő oroszokkal szemben. Folytatásokban hozta a Katolikus Magyarok Vasárnapja. Cleveland.

Ille, pille... egy az I.Világháboruban látását veszített huszár-ról szól. Megjelent a Katolikus Magyarok Vasárnapjában. Cleveland.

Elbeszélései:

Farkas és Bárány. ~~"Tábori Ujság" 1942~~ Nebusulj János!, Vaskereszt, fakereszt. Éljd boldogul János, Vetélytársak. Pacsirta a drótakadályon. "Tábori Ujság" 1942.

Írásai megjelentek a Hidverők, Hidfő, Uj-Hidfő, Út és Cél, Végvár, Szabadság, Kaliforniai Magyar Hírlap, Kanadai Magyar Ujság és a Kanadai Magyarság számaiban.

JUL 27 1984

PINCZÉS ZOLTÁN

m.kir. vezérőrnagy, a Magyar Érdemrend tisztikeresztjének és más számos háborus és békekitüntetés tulajdonosa, a m. kir. Csendőrség Felügyelője mellé beosztott tábornok.

Szerkesztő, katonai és csendőrségi szakíró, a csendőrtiszti tanfolyamok tanára.

Született Óradnán /Beszterce-Naszód vm./ 1891 november 3-án.

Érettségi után - azt elhallgatva - fölvtették a kolozsvári csendőr kerülethez és a mádэфalvi /Csik vm./ őrsön szolgált mint próbacsendőr. Előljárói felismerték tehetségét és rátermettségét, átvették a tiszti állományba, hol hivatásának élt. Szolgált csaknem minden tiszti beosztásban.

1922-1932-ig a Csendőrség szervezési ügyeinek előadója a belügyminiszteriumban. Résztvett három külföldi tanulmányuton. Megszervezte a Szabályzatszerkesztő és Tanulmányi Bizottságot. 1924-1934-ig szerkesztette a "Csendőrségi Lapok"-at, évenként kiadta a Csendőrségi Zsebkönyvet.

1926-ban rendezte a csendőrségi kiállítást a berlini nemzetközi rendőr-kongresszus alkalmából.

1940-ben dr.Miskolczy Ágost koronaügyész helyettessel összeállították a magyar büntetőjog gyakorlati kézikönyvét, s azt magyarul látta el a nyomozó csendőr számára.

Átdolgozva kiadatta a Szervezeti és Szolgálati Utasítást /SZUT/ a m. kir. Csendőrség számára, s utasítást készített a nyomozó alakulatok részére.

Közben mint a csendőrtiszti tanfolyamok tanára tanította, nevelte és életre szóló utravalóval látta el hallgatóit.

Nevéhez fűződik a m. kir. Csendőrség ujjaszervezése és csaknem minden korszerű utasítása.

Élete delén legmagasabb elismerést kapott.

A m.kir. Csendőrség fejlesztésében kifejtett odaadó, kivételes és igen eredményes szolgálataiért az ország Kormányzója kinevezte a tábornoki karba és előléptette m.kir. vezérőrnagynak.

A Testület egy emberként vette körül jókivánságaival a kiváló szervezőt, a szeretett bajtársat.

A háboru vége felé a felügyelőség a központi szervekkel együtt Pfarrkirchenbe települt és itt érte az összeomlás. A Testület feloszlása, tagjainak üldözése, az ország kilátástalan helyzete meg tudta törni Pinczés vőrgy-ot. Mindent összeomlottnak vélt oly anynyira, hogy fájdalma és elkeseredése^{ben} 1945 őszén feleségével együtt s méregpoharat vették kezükbe.

Tehetsége, tudása, rátermettsége korszerűvé tette, európai sikorra emelte a m.kir. Csendőrséget. Emlékét szivükbe zárják bajtársai.

Forrásmunkák: Révai Nagy Lexikona, 21.kötet, Budapest, 1935.

v.Vattay Ferenc: Pinczés Zoltán tábornok.Bajtársi Levél

1978/1. szám Calgary.

Dr.Rektor Béla:M.kir.Csendőrség oknyomozó története, Cleveland 1980. Árpád Könyvkiadó Vállalat.

JUL 27 1984

PRESZLY LÓRÁND,

a jogtudományok doktora, ny.á. m.kir. csendőrezredes,
csendőrségi és jogi szakíró.

1883 július 12-én született Szegeden. 1903-ban lépett csendőrségi szolgálatba. 1923-ban a budapesti egyetemen jogi doktorrá avatták.

Mint őrnagy a Belügyminisztérium csendőrségi osztályán nyert beosztást. 1934-ban a m. kir. Csendőrség Szabályzatszerkesztői és Tanulmányi Bizottságának volt elnöke.

1946-ban háborús bűncselekmények miatt a népbíróság 10 évi fegyházbüntetésre ítélte.

Főbb munkái :

A m. kir. Csendőrség története 1881-1918-ig. Budapest, 1921

A Csendőrség uttorői. Budapest, 1926.

A nemzeti társadalom alapkérdései. Budapest, 1926.

A bűnözés. Budapest, 1932.

Forrásmunkák :

Révai Nagy Lexikona: XX.kötet /1927/ és XXI. kötet /1935/.

Dr.Rektor Béla : A m. kir. Csendőrség oknyomozótörténete.
Cleveland, 1980. Árpád Könyvkiadó Vállalat.

JUL 27 1984

- 44 -

REKTOR BÉLA

okleveles tanító, a jogtudományok doktora, volt m.kir. csendőrszázados, egyetemi tanár, közbiztonsági és csendőrségi szakíró.

Magyarországon született, Nagykállóban érettségizett, Nyíregyházán tanítói oklevelet szerzett, Sárospatakon tanított. A tüzérségnél teljesített katonai szolgálatot, 1939-ben belépett a Csendőrséghez.

A háboru után Salzburgban az amerikai hadsereg polgári alkalmazottja lett, s New York-ba vándorolt ki. 1960-1967-ig Kaliforniában nyelvvintézet-i tanárként működött. Los Angelesben a californiai egyetemen "Master of Science" fokozatot szerzett, azután tanár ~~az arizonai egyetemen tanár~~ lett. az arizonai egyetemen. *University of Arizona Tucson, AZ. In 1969 yearbook p. 343.*

Közel tíz tudományos társaság tagja. Különböző amerikai és külföldi egyetemek meghívására számos előadást tartott. Mintegy 30 szaktanulmányt és tucatnyi más cikket írt.

Művei:

Federal Law Enforcement Agencies. Astor, FLA., Danubian Press, 1975., 408 oldal.

A magyar királyi Csendőrség oknyomozó története. Cleveland. Árpád Könyvkiadó Vállalat. 1980., 552 oldal. / 1977-ben arany Árpád érmet nyert./

JUL 27 1984

született Alsóboldogfalván /Udvarhely vm./1916 december 30-án, volt m.kir. csendőrszázados, több lovagrend tagja, muzeumigazgató, író, szerkesztő.

1935-ben A Székelyföldről már három éves korában elkerült, mert a családot a románok kiutasították. 1935-ben érettségizett Szolnokon. A középiskolai sportversenyeken vas, bronz, ezüst-jelvényt nyert. Önként jelentkezett katonai szolgálatra a kecskeméti 5. tüzérosztályhoz, hol tartalékos tiszt lett. 1936-ban fölvtették a Testnevelési Főiskolára, hol 1940-ben tanári oklevelet, majd tanársegédi kinevezést kapott. 1941-ben a m. kir. csendőrség kötelékébe lépett, s mint főhadnagy és százados részt vett a kárpáti és budapesti harcokban.

1951-ben vándorolt ki Kanadába, hol műszaki rajzolóként helyezkedett el. Cserkészcsapatokat szervezett Torontóban /2/, Hamiltonban, Wellandon, Port Colbornban és Montrealban/2/. A Magyar Szabadság Mozgalom és a Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösség vezetőségi tagja, az utóbbinak 1964-1974-ig központi vezetője. Szerkesztette és kiadta a Bajtársi Levelet 1964-1975-ig. 1971-ben saját öröklésében eszmei csendőrlaktanyát és csendőr muzeumot létesített, melyben közel 3000 darab emléktárgy, több ezernyi okmány és irat, könyv stb. nyert elhelyezést. Fokozatosan bekapcsolódott a kanadai közéletbe. Meghívták a Royal Canadian Military Institute-ba. Multikulturális munkájáért II. Erzsébet királynőtől megkapta a Kanada Érdemrendet /CM/ és Etobicoke város polgármesterétől diszoklevelet. Cikkeinek száma több százra tehető.

Művei :

Csendőrök a Kárpátokon. Toronto, a szerző kiadása 1954. 120 oldalon./ 1962-ben Árpád diszoklevelet nyert/.

Bajtársi Levél. Időszaki folyóirat, melynek 11 éven át volt szerkesztője és kiadója, számos cikkének és közleményének szerzője. / 1974-ben ezüst Árpád-érmét nyert.

Magyar Királyi Csendőrség. A csendőr békében, háboruban és az emigrációban. Etobicoke, a szerző kiadása. Sovereign Press, Toronto. 1973., 431 oldal, 269 kép./1973-ban arany Árpád-érmét nyert./

Harcunk... 1920-1945. A Hazáért mindhalálig! /Simontsits Attila társszerzőjeként/ Toronto, Sovereign Press, 1975. 322 oldal.

JUL 27 1984

TEMESVÁRY ENDRE

vitéz, m.kir.vezérőrnagy, a m. kir. Csendőrség utolsó felügyelője, több háborus és békebeli magas kitüntetésnek tulajdonosa.

Marosvásárhelyen /Maros-Torda vm./ született 1891 január 19-én. A nagyváradi honvéd hadapródiskola elvégzése után 1910 augusztus 18-án zászlóssá avatták. Végigharcolta az I.Világháborút és részt vett a Székely Hadosztály harcaiban.

1921-ben belépett a Csendőrséghez, hol különféle beosztásokban teljesített kiváló szolgálatait után ^{1944-ben} a Csendőrség legmagasabb előljárója és az egyesített közbiztonsági karhatalmak parancsnoka lett. 1944 október 16-án a németek letartóztatták és a Gestapo főhadiszállására hurcolták.

A háboru után a francia zónában maradhatott volna, de önként jelentkezett mondván, hogy " a Testület felelősségrevonása esetén nekem otthon van a helyem." 1945 szeptember 26-án megbilincselve vitték haza az ÁVÓ székházába. A népbíróság "pusztán felügyelő voltáért" 10 évi börtönre ítélte, amit Vácon le is töltött. A franciák közbenjárására 1958-ban, mint rokkantat kiengedték. Fia várta az állomáson és kérdésére, hogy "Apám, hát érdemes volt"? felelte: "Igen fiam.Mert tanuvallomással sok becsületes csendőr és magyar embernek mentettem meg az életét. Ha újra kéne kezdeni, megint csak azt tenném."

1964 július 20-án Straszbourg-Neudorf-ban halt meg családjával körében 73 éves korában.

Forrásmunkák:

Bajtársi Levél XVII.évf. 10.szám, XXXIV. évf.1.szám.

Dr.Rektor Béla: A m. kir. Csendőrség oknyomozó története. Cleveland, 1980. Árpád Könyvkiadó Vállalat.

JUL 27 1984

TORONTOI MKCsBK KATONAI MUZEUM

Az MKCsBK központi vezetősége 1965 január 1-én önkéntes adományokból "Csendőr Áldozatkészség" néven Küldöttségi Alap-ot létesített az alkalmas időben Magyarországra küldendő előterjesztés költségeinek fedezésére. Mivel erre a meghatározott időn belül nem került sor, a vezetőség az alaptökből és annak kamataiból csendőrlaktanya és muzeum létesítését határozta el.

Föld, vagy ház vásárlására - ahogy ezt eredetileg tervezték - a gyűjtött 1,860.-dollár nem volt elégséges. Adódott azonban egy alkalmasnak látszó lehetőség Toronto külvárosában, Etobicoke kertvárosban egy új ultramodern 16 emeletes bérház I. emeletén hat szobás öröklakás megvásárlására, melynek ára 21,500.-dollár volt. A vezetőség a kapcsolatos kötelezettség és kiadások vállalása helyett megbizta és fölhatalmazta v.Szathmáry Károly szds-t, a vezetőség elnökét, hogy az 1,860.- dollárt a saját nevére és részére megvásárlandó öröklakás foglalójába befizesse. v.Szathmáry az öröklakást megvásárolta és annak helyiségeit felajánlotta a laktanya és muzeum elhelyezésére. Egyben kötelezte magát, hogy a kapott összeget három csendőr átvonulószoiba berendezésébe, és a muzeum berendezésébe, a muzeumi tárgyak tárolásához szükséges üvegszekrények vásárlásába fogja befektetni. Ez meg is történt.

A hatszobás eszmei csendőrlaktanya és ^{MKCsBK}muzeum mellékhelyiségekkel, vadonatur butorokkal, szőnyegekkel, függönyökkel 250 be-
rámázott képpel berendezve 1971 április 18-ára elkészült és üzembe lépett. Az öröklakás árának havi törlesztését, a karbantartást, a biztosítást, a hivatlan vendégek elleni riasztófőlszerelést v.Szathmáry vállalta magára.

A Bajtársi Levélben közzétett felhívás után naponta érkeztek értékes adományok a Muzeum részére, úgy hogy ez 1977 végén már huszonnyolc üvegszekrénnel és kb. ezernyolcszáz emléktárggyal rendelkezett. Köztük volt pl. a Magyar Szent Korona fémmásolata, mely 1970-ig a Madrid-i m.kir. követség bejárata felett diszjelgett, Horthy Miklós kormányzó saját kezével írott néhány levél és ereklye, az amerikai FBI igazgatójának John Edgar Hoover-nek köszönőlevele, Tölgyessy Győző vörgy. zászlója, mely 1945 április 24-ig lengett a Bayreuth-ba menekült csendőrkerületi parancsnokság zászlórudján, Ezekon kívül még számtalan kép, csendőrkalap, egyenruhák, kitüntetések, fegyverek, könyvek, térképek, okiratok és történelmi ereklyék.

A csendőrlaktanya a "The West Mall 451.szám" alatt három átvonuló szobával rendelkezik, ahol a másutt lakó csendőrök torontoi tartózkodásuk alatt ingyen szállást kapnak. A laktanya konyháját is használhatják. Ágynemű mosásra 90 centet fizettek.

A laktanyának és a Muzeumnak sok száz látogatója és szállóvendége volt, az Emlékkönyvben a legnagyobb elismeréssel és hálával nyilatkoztak a Muzeum csodálatos és ritka gyűjteményéről. v.Szathmáry szds. laktanyaparancsnok, MKCsBK muzeumőr, levéltáros és könyvtáros áldozatos munkájával beírta nevét a m. kir. Csendőrség történetébe.

Az évek folyamán szinte folyamatosan érkező újabb emlékek, felajánlások lassan megtöltötték az öröklakás minden helyiségét, mely szükségessé tette a muzeum áthelyezését. Hol az anyag megfelelő csoportosítása és kiállítása is megoldható. Erre a célra igen alkalmasnak látszott a torontói Kanadai Magyar Kulturközpont Magyar Háza /840 St.Clair Ave., West/, melynek vezetőségével a tárgyalások megindultak.

A közgyűlés határozata után Muzeumi Bizottság alakult. Elnök: v. Szathmáry Károly, helyettese Kovács István a Kulturközpont főtitkára, titkár Galló István cserkésztsízt, tagok: Dr. Szalontai Sándor g.fhdgy., az MKCsBK torontói csoportjának vezetője, Jakab Iván és v. Máté Károly cső. bs-ak.

Az átalakítások és az átköltöztetés költségeinek fedezésére a tartományi kormány 40,600.- dollár segélyt utalt ki. A muzeumi anyag és berendezés tulajdonosa továbbra is az MKCsBK marad és azt a Kulturközpont megőrzésre veszi át. Az anyag gondozása és karbantartása a Muzeumi Bizottság feladata lesz.

Az átadás-átvételről szerződés készül, melyben a muzeum neve "Torontói MKCsBK Katonai Muzeum" angolul: "Hungarian MKCsBK Military Museum of Toronto" alakban lesz feltüntetve.

A muzeum átköltöztetésére előre láthatóan 1984 őszén kerül sor. A muzeumi anyag végleges elhelyezését Budapesten majd a szabad, független magyar kormány határozza meg /Csendőr Muzeum, vagy Hadi Muzeum/ ha az anyaghoz ragaszkodik és azt hazaszállíttatja.

Forrásmunkák:

v. Szathmáry Károly a központi vezetőség elnökének 1970.V.5-én továbbá 1971.V.10-én Islingtonban, valamint 1971.X.30-án Etobicoke-ban kelt körlevelei.

Dr. Rektor Béla : A m.kir. Csendőrség oknyomozó története. 1980 Cleveland. Árpád Könyvkiadó Vállalat.

JUL 27 1984

VATTAY FERENC,

vitész, m. kir. ny.á. csendőrezredes, a Vitézi Szék besztercei /Beszterce-Naszód vm./ székkapitánya 1942-1944.

1889 március 25-én született Wurmberg-ben /Stájerország, Ausztria/. A pozsonyi cs. és kir. Hadapród iskola elvégzése után 1908-ban belépett a m.kir. csendőrséghez.

Mint csendőrszakasz parancsnok, iskolaparancsnok, kerületi előadótiszt beosztások után 1923-ban a Belügyminisztérium csendőrségi osztályán szolgált.

1936-ban a székesfehérvári II. csendőrkerület parancsnok-helyettese, majd 1938-ban a m. kir. Csendőrség Szabályzatszerkesztő és Tanulmányi Bizottság elnöke.

A háboru után Buenos Aires-ben /Argentina/ telepedett le családjával. 1972 december 28-án, mint az emigráció legidősebb csendőr csapattisztje egy időre átvette az MKCsBK vezetését. Ezzel az 1966-ban kivált Buenos Aires-i csoport is az MKCsBK mint világszervezet egységébe. ^{(visszatért}

Az 1981-ben, május 17-én Torontóban tartott Jubileumi Találkozóhoz küldött üzenetében határozott állást foglalt a Községnek más egyesületbe való beolvasztása ellen. A közgyűlés / egy szavazat ellenében/ egyhanguan magáévá tette v.Vattay javaslatát és ezzel az MKCsBK mint világszervezet önálló és független működését biztosította.

Forrásmunkák:

v.Vattay Ferenc : Életrajz. Los Polvorines, 1979 november 14-én. Kézirat.

Bajtársi Levél XXIX.évf. 1. szám, 27. és 28.oldal.

JUL 27 1984